

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer
(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1929.
Held János könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Aut.: 536—95.

TARTALOM.

Dr. Holitscher Szigfrid, a bpesti kir. közjegyzői kamara elnökhelyettesének előadó beszéde. Az okirati kényszer és az okiratszerkesztési jogositvány új szabályozása.

Szegedi vándorgyűlés.

Közlemények.

Kinevezések.

Ankét az igazságügyminisztériumban.

Rendszerezések.

Az árvaszéki ügyészek eljárásáért felszámítható díjak.

Tulajdonjog-előjegyzés nem jogerős átadó végzés alapján.

Díjmegállapítási kérdések.

Kihirdetett törvények.

Rendelet.

Judicatura.

Szerkesztői üzenetek.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Az okirati kényszer és az okiratszerkesztési jogositvány új szabályozása.

Perenkivüli bírói teendőknek a közjegyzőkre való ruházása.

(Dr. Holitscher Szigfrid a budapesti közjegyzői kamara elnökhelyettesének előadói beszéde a magyarországi kir. közjegyzők 1929. június 9-én Szegeden tartott vándorgyűlésén.)

A közjegyzői kar ezidei országos összejövetelének váratlan és mindjárt hozzátelhetjük közérdekű szempontból sajnálatos aktualitást ad az ügyvédi karnak intézményünk ellen irányzott-, a budapesti ügyvédi kamara által az Igazságügyminisztériumban április 18-án az ügyvédkérdésről megtartott ankét elé terjesztett az a javaslata, hogy az ügyvédek számára közjegyzői jogositvány adassék egyes perenkivüli ténykedésekre, pl. aláíráshitelesítés, tanúsítványok, óvások stb. Régóta kísért ez az eszme ügyvédi körökben, utalunk az 1907. évi országos ügyvédgyűlésre, majd a még élénk emlékezetben álló 1911. évi jogászgyűlésre. Akkoriban még inkább köztekintetekre hivatkoztak, ma már azonban nem tagadja senki, hogy ezen eszmének igazi és egyedüli indító oka a kenyérkérdés és bevallottan is ennek jegyében indul meg újra ez a mozgalom. Az ügyvédek annyira elszaporodtak — természetesen elsősorban Budapestről van szó — hogy nem tudnak megélni, tehát a numerus clausus és az ügyvédség bajainak minden más gyógy-

szere helyett új keresetforrások megnyitását kívánják az államtól. Éppen nem elitélően vagy lekicsinylően mondjuk ezt, mert ha az ügyvédség csakugyan létfeltételeiben van megtámadva, azok helyreállítása elsőrendű kormányzati feladat. Ezért épp ellenkezőleg mi is a kérdés megvitatásánál elsősorban abból akarunk kiindulni, hogy a közjegyzői ügykör valamely elnyerésétől várhatja-e az ügyvédi kar anyagi helyzetének megjavítását? Kérdezhetnők ugyan, hogy attól az általános gazdasági depressiótól, melyben az egész ország szenved, az összes kereseti foglalkozások nagy krízisétől, melynek általában véve nem utolsó oka a túldimensionálás, miért maradt volna éppen csak az ügyvédi foglalkozás megkimélve, amikor ezen pálya túlzusufaltsága nem is mai keletű? Kitérhetnénk arra is, vajjon az államnak, amelytől nálunk úgyis mindenki boldogulását várja, csakugyan az képezi-e feladatát, hogy az ügyvédek anyagi helyzetén új kereseti források megnyitása által javítson és nem-e inkább az volna a feladata, hogy a közérdekből is kárhozatos ügyvédi inflációnak valamelyes eszközökkel elejét vegye, semhogy új kereseti kilátásokkal és lehetőségekkel a pályára való túlulásnak újabb tápot adjon? Annyit mindenestre megállapíthatnánk, hogy az állam semmi esetre sem gondoskodhatik az egyik osztály megélhetéséről olyképpen, hogy annak bajait egy másik osztályra hárítja és hogy alig egyeztethető össze az erkölcsi érzéssel, ha az ügyvédek a kenyérért való küzdelemben új terepek feltárása helyett a más kenyéréért harcolnak és el akarják venni a közjegyzőtől azt, ami neki egyetlen kenyere? Reámutathatnánk mi is, hogy az utolsó tíz évben Csonkamagyarországon a közjegyzőségeket az igazságügyi kormányzatnak, ismételt nyílt beismerése szerint, kizárólag a megszállott területekről menekült közjegyzők elhelyezhetése végett oly mértékben kellett szaporítania, mely a működő közjegyzők tisztas megélhetését problematikussá tette és mely a munkaalkalmak beállott absolut és katasztrófális csökkenésével kirívó ellentétben áll. De mindent, ami az egyéni szempontnak csak látszatával is birhatna, félretéve és ezen közismert viszonyok mérlegelését megnyugvással az illetékes tényezőkre bízva, a magunk részéről a kérdést tisztán objective akarjuk nézni, mindenekelőtt, amint előrebocsátottuk, az ügyvédi karra vonatkozó célravezetősége szempontjából, de azután nem mellőzhetve a jogszolgáltatás általános érdekeinek nézőpontját sem. Mert mint vitán kívül állót kell leszögeznünk, hogy jogszolgáltatási teendőkkel való meg-

bízásnál csak a közérdek lehet irányadó. A közhivatalokat nálunk úgyis sokan olybá veszik, hogy elsősorban az egyénre nézve élet-ellátást jelentenek. Igen szomorú fejlődés volna, ha az ilyen fel-fogástól eddig mentes jogszolgáltatási berendezkedésben is a köz-hitelességgel való felruházás olyannak tekintetnék, mint amely az ellátásra szorulóknak annyira-amennyire való kielégítésére van rendelve. Az egyén részéről érthető, ha ezen attributum elnyerésénél is kizárólag az egyéni szempont vezet, de az állam vezetőinek álláspontjukat az összesség érdekeiből kiinduló magasabb szempontok szerint kell megszabniok, ami nem zárja ki, hogy emellett figyelmük az egyes polgárok megélhetéséről való gondoskodásra is kiterjedhessen. Ha az okirati kényszernek magában véve az előzetes jogvédelem, a perek csökkentése és a bíróságok tehermentesítése szempontjából kívánatos kiterjesztésével össze lehet kapcsolni az ügyvédek megélhetéséről való gondoskodást is, nem lehet ellene senkinek szava, de fel kellene szólalnunk oly igazság-ügyi reform ellen, melynek kizárólagos célja, még az általános jogszolgáltatási érdekek rovására is mindenáron az ügyvédi munkaalkalmak szaporítása volna.

Nézzük tehát mindenekelőtt, hogy ezen mozgalomnak — ha célt érne — valójában volna-e anyagi jelentősége az ügyvédi karra nézve? Egyelőre nem ismerjük a tervet részleteiben. Ha azonban netán arról volna szó, hogy minden ügyvédet megillessen a közjegyzői jogosítvány, amint azzal pl. ami az aláíráshitelesítést illeti, már találkoztunk az okirati kényszerrel és a korlátolt felelősségű társaságokról szóló javaslatokban, szembeötlő, hogy több, mint 6000 ügyvéd osztozása alig több, mint 200 közjegyző akár összes teendőin és ami éppen Bpestet illeti, több mint 3000 ügyvédé 28 közjegyzőén az ügyvédekre nézve egyáltalán semmit sem jelenthet és csak a közjegyzőket tenné tönkre. Ha pedig, amint valószínű, a mozgalom csupán azt célozza, hogy 2—300 concessiót teremtsen az ügyvédek részére, mindenekelőtt a ki nem elégített 5800 ügyvédnek miféle vigasztalás lehet az, hogy néhány kevésszámú kartársuknak sikerült magán némileg segíteni és birhat-e ez jelentőséggel az ügyvédek összessége szempontjából, melyet, ha az ügyvédkérdés megoldásáról van szó, szem előtt kell tartani. És vajjon az az ügyvédi kar, amely a numerus clausus ellen a szabad ügyvédség és az ügyvédi kar függetlenségének hangoztatásával tiltakozott, nem fél attól az össze nem mérhető befolyástól, amelyet a

kormány az ügyvédi kar kebelében az ilyen privilégium osztogatásával nyerne? A közjegyzőkre nézve pedig a munkaelvonás így is katasztrófát jelentene, mert ez nem volna egyéb, mint a közjegyzői állásoknak egyszerre való oly tömeges szaporítása, amilyenre eddig soha senki komolyan nem gondolt, aminek éppen ellenkezőjét, az ujonnan szervezett állások fokozatos leépítését helyezte kilátásba az igazságügyi kormányzat is az ügyforgalmi adatokból merített objectiv megfontolásból és ami ennél fogva az új közjegyzőkre nézve is egyúttal értéktelenné tenné ezt a valóban danai ajándékot. Bármilyen formában válna tehát valóra a tervezett reform, az csak a közjegyzőségnek lenne vesztére, anélkül azonban, hogy az ügyvédségnek bármiféle hasznot is hozna. Ha amit nem hihetünk, igazán actualissá lenne ez a kérdés és képet nyerünk arról, hogy milyen számban tervezetik az ügyvédeknek közjegyzői jogosítvánnyal való felruházása és a közjegyzői ügykörnek milyen részben való elfoglalásáról van szó, az ügyforgalmi adatokból számszerűen ki fogjuk mutathatni azt az elenyészően csekély munkatöbbletet, amellyel egyes ügyvédi irodák forgalma gyarapodnék. Óva intünk attól, hogy az ügyvédségnek éppen a korlátlan létszámból eredő bajaival a közjegyzőség is inficiáltassék az ügykörével össze nem férő, tehát a relativitás törvénye szerint szintén korlátlan létszámmal. Mert a közjegyzői állások egyszerű tömegszaporításáról volna szó és a különbség csak az volna, hogy az új közjegyzők kizárólag az ügyvédek köréből lennének kinevezendők és amellettt ügyvédi gyakorlatukat is tovább folytathatnák. A legegyszerűbb igazságérzet ez esetben természetesen megkövetelné, hogy a már működő közjegyzőktől se tagadtassék meg az egyidejű ügyvédi gyakorlat, mert nem lehet őket az új közjegyzőkkel szemben még hátrányosabb helyzetbe is hozni és az ilyen tömegszaporítás mellett a létminimumot sem biztosító tiszta közjegyzői teendőkre korlátozni.

Mint mondtuk, nem tudjuk előre, hogy a foglalás milyen mérvéről van szó, lehet, hogy csak olyan részlegesről és csekélyről, melynél nem lehetne még ügyvéd közjegyzőségről beszélni, de mindenesetre lennének a közjegyzők mellett ügyvédek is a hites bizonyágtétel kisebb-nagyobb jogkörével, szükségképpen foglalkoznunk kell tehát már most általános jogszolgáltatási szempontból a szervezeti kérdéssel is.

A közjegyzői intézmény szükséges volta minden kultur állam-

ban általánosan elismert igazság és annak célravezető hasznos működése általános jogszolgáltatási érdek. Hivatását azonban a közjegyzőség csak úgy töltheti be, ha hatáskörbeli kizárólagosság illeti. Kizárólagosság mindenekelőtt ami vitán felül áll oly értelemben, hogy a közhitelességi ügykört csak egy különösen ennek ellátására államilag kirendelt és e célból a megfelelő értelmi, erkölcsi és anyagi garantiákkal bíró és fokozott feyelmi és vagyoni felelőségnek alávetett testület láthatja el és ennél fogva a közjegyzői intézménynek a szabad ügyvédséggel ellentétben a zárt testületi rendszer, a korlátolt létszám és az állami kinevezés egyik leglényegesebb előfeltétele. De kizárólagosság abban az értelemben is, hogy minden olyan, bár jogszolgáltatási természetű foglalkozás a közjegyzővel együttesen gyakorolható ne legyen, melynek természete a közhitelességi ügykör jó ellátására okvetlenül megkívánt függetlenséget, pártatlanságot és befolyásolhatlanságot veszélyeztetné és amely szükségképen mellékfoglalkozássá degradálva a közjegyzői ügyködést, az annak kifogástalanságához szükséges szakgyakorlat elsajátítását akadályozná. Éppen ezért az ügyvédségnek noha épúgy jogszolgáltatási foglalkozásnak a közjegyzőséggel való összeférhetetlensége nem önkényes vagy véletlen rendelkezés, hanem a két hivatás természetéből folyó mélyreható divergentiát kifejezésre juttató olyan rendelkezése a törvénynek, melynek megdöntése a közjegyzőséget mint jogszolgáltatási intézményt szervezeti jelentőségében rontaná meg. Már a mai közjegyzőségünket kezdeményező 1870. évi első magyar jogászgyűlés mondotta ki ezért, hogy ahhoz „hogy az életbeléptetendő közjegyzői intézmény magas hivatásának megfelelőhessen, szükséges, hogy a közjegyzői állást ne lehessen összekötni az ügyvédi állással“.

A fél érdekének egyoldalú és pártos érvényesítése és pedig nemcsak a perbeli képviselőben, hanem a perenkívüli ügyekben, a jogügyleteknél való közreműködésnél is az ügyvédi tevékenység hivatásszerű sajátossága és nemhogy nem kifogásolható, hanem az ügyvédnek egyenesen kötelessége. A közjegyzőtől ellenben minden ügyködésénél és nevezetesen akkor is, amikor a felek jogügyletek okiratba foglalása végett fordulnak hozzá, a mindkét fél érdekeivel szemben való teljes objektivitás várható el, amellyel ügyelni kell arra, hogy a felek kipuhított valódi akarata kerüljön hű és világos tanusítás alá, hogy jognyilatkozataik horderejéről felvilágosíttassanak, esetleg felmerülhető kételyekre, vitákra és jogi

aggályokra figyelmeztessenek. Az ügyvéd hivatása, hogy feleinek tanácsot adjon oly értelemben is, hogy azzal akaratelhatározásukra is befolyást gyakoroljon, ami hogy két ellenérdekű fél javára nem teljesíthető, a dolog természetéből következik. A közjegyzői tanácsadásban ellenben, mely elsősorban a nyilatkozatok értelméről és következményeiről való felvilágosításra szoritkozik és semmi esetre sem terjedhet ki a szándékolt ügylet anyagi előnyösségének kérdésére is, mindkét fél egyaránt részesíthető. Azon meggyőződésünk már most, hogy az ügyvéd akkor sem fogja tudni levetni és felfüggeszteni az egyik fél mellett való ügyvédi pártosságot, amikor mint közjegyző vagy akár csak mint okiratszerkesztő funkcionárius jár el, anélkül, hogy annak bármilyen bántó személyi lelletet akarnának adni, az ügyvéd ilyen funkciójának tárgyi körülményeiből szükségképpen következik és mellette bizonyos lélektani okok is szólnak. Megengedjük ugyanis, hogy az ügyvéd is, ha előtte két fél jelenik meg közjegyzői közreműködés vagy okiratszerkesztés végett, képes lesz mindkét fél érdekeit ugyanazzal az objektivitással elbírálni, mint a közjegyző. Ámde nyilvánvaló, hogy nem ez lesz az ügyvéd ezen működésének rendszerinti esete, hanem már az ügyvédek nagy számánál fogva is az, hogy saját felei vagy az ezen jogosítvánnyal esetleg nem rendelkező és vele helyettesítésknél, bizonyos természetű ügyek átengedésénél stb. vagy egyébként állandó nexusban levő ügyvédkartársa által hozzá küldött felek ügyeiben fog felmerülni valamely közjegyzői ténykedés vagy okiratszerkesztés szüksége, amikor egészen természetellenes volna tőle elvárni, hogy míg egyébként mindenkor teljesen azonosítja magát a saját felének érdekeivel, ezt most ezen közreműködés tartamára felfüggeszteni hajlandó és főleg képes is legyen. Elismerjük, hogy a mai ügyvédi gyakorlat sem merül ki a felek perbeli képviselésében, hanem az ügyvédhez fordulnak a felek egyezség kötése és más hasonló perenkívüli ügyekben is, de vajjon nem-e mindig kiki saját ügyvédjéhez és nem-e egészen elvéte fordul csak elő, hogy a két fél közös ügyvédet biz meg arbiterként a vitás ügy elintézésével. Éppen ezért az ügyvédnek a mai perenkívüli gyakorlat sem nyújt alkalmat a megszokott perbeli egyoldalú és pártos állásfoglalástól eltérő olyan magatartásra, amilyent a közjegyzői és az okiratszerkesztési funkció megkíván, hanem az szükségképpen második természetévé válik, egész vérmérsékletét befolyásolja, amivel szintén számolni kell. Érdeknélküli tanács-

adás és pártatlan okiratszerkesztés, a közjegyzői ügyködés ezen nélkülözhetetlen két követelménye az ügyvédtől úgy tárgyi, mint személyi okoknál fogva, alig lesz remélhető.

Ami azután a képességet illeti, egyáltalán nem akarjuk kétségbe vonni, hogy természetesen az ügyvéd is képes lesz bizonyos, aránylag talán nem is hosszú gyakorlat után a közjegyzői teendőket jól ellátni. Másfelől azonban mint semmiféle téren, a jogászai tevékenység terén sem lehet tagadni a helyes munkamegosztás, az éppen ma sokat emlegetett racionalisálás előnyeit. A közjegyzői tanúsításoknál mindenekelőtt legnagyobb jelentőséggel bír bizonyos alaki szabályok szigorú megtartása, mert enélkül nem érhető el a tanúsítás tulajdonképpeni célja: teljesíthető bizonyíték teremtése bizonyos jogügyletre vagy jogcselekményre nézve. Ehhez pedig nem elegendő maga az eljárási szabályok bármilyen tökéletes ismerete sem, hanem ha a mindennapi esetektől eltekintünk, igen gyakran különös képességre és jártasságra, rutinra van szükség, hogy az alaki kellékek, nevezetesen a közjegyző tanúsítási hatáskörét megszorító törvényes rendelkezések a tanúsítás tárgyával és céljával, az eset konkrét körülményeivel összeegyeztethetők, a tanúsítás helyes konstrukciója megtalálható legyen. Másfelől a közjegyzőnek teljesen uralkodnia kell a tanúsításnál szóba kerülő anyagi jog felett is és egy tekintetben ezen tájékozottságának meg is kell haladnia azt, amelyet a bírótól és ügyvédtől várunk el. A közjegyző ugyanis, aki előtt a felek egy rendszerint halaszthatatlan tanúsítás vagy okiratszerkesztés végett jelennek meg, nincs abban a helyzetben, hogy úgy mint a bíró és ügyvéd az illető kérdéstről előbb hosszabb előtanulmányokat folytasson, hanem tudását úgyszólván készen kell rendelkezésre tartania és minden hosszabb meggondolás nélkül kell elkészítenie a kívánt okiratot, melyet azért a német „Urschrift“ helyett a sokkal jellegzetesebb francia nyelv „minute“-nek is nevez. Csak halvány fogalommal bír a közjegyzői ügyködésről az, aki abban csak azt a bizonyos technikai részt látja, melyet lekicsinyelve a közjegyzői teendők jó ellátásához szükséges ismereteket és képességeket egy célszerű mintagyűjteménnyel is pótolhatóknak tekinti. A tökéletes technika a művészetben sem nélkülözhető és épúgy a hozzáértő előtt nem szállíthatja le a közjegyzői munka értékét sem, melyet nem hiába neveztek már a középkorban „ars notariális“-nak. Ennek tökéletes elsajátításához pedig amellet, hogy bizonyos egyéni hajlam is szükséges,

mindenesetre nélkülözhetetlen egy megfelelő alapos szakgyakorlat. Lehet valaki kitünő jogász és mégis megfelelő szakgyakorlat hiányában tökéletlen közjegyző. Ezt a gyakorlatot az, aki ügyvédből közjegyző lett, természetesen idővel épűgy elsajátíthatja, de az ügyvédi és közjegyzői egyidejű gyakorlat arra módot nem ad. Ehhez állandó intenzív és szakadatlan foglalkozás szükséges, nem pedig esetről-esetre való, incidentalis és már az ügyvédek nagy számánál fogva is csak sporadikus közjegyzői és okirat-szerkesztési ténykedés. A közjegyzőség az ügyvédek kezében szükségképpen csak mellékfoglalkozás és mellékkereset lesz, az ügyvédnek nem lesz módja és nem is lesz érdemes neki, hogy azzal közelebbről megismerkedjék.

Az ügyvédi és közjegyzői működés összeférhetlensége mellett a mondott két főszemponton kívül még számtalan más körülmény is felhozható. Természetesen elkerülhetetlen lesz az incompatibilitásnak bizonyos tilalmi szabályait felállítani. Az csak magától értetődő, hogy az ügyvéd perben nem támadhat és amiről főleg szó lesz, nem is védhet olyan okiratot, melyet ő vett fel, nem peresíthet oly váltót, melyet ő óvatolt, nem érvényesíthet bizonyítékként olyan ténytanúsítást, intimatiót, melyet ő végzett stb. Avagy elképzelhető-e, hogy a reánézve épűgy kell, hogy kötelező közjegyzői titoktartást — két lélek egy testben — megőrizhesse? Minthogy pedig kizárólag vagy legalább is túlnyomóan saját rendes feleinek ügyeiben fog új minőségében is eljárni, ügyvédi tevékenységében lépten-nyomon akadályozva lesz, mindenesetre nagyobb anyagi előnyökkel járó ügyvédi megbízásoktól el fog esni és e tekintetben még bizonyos elővigyázatosságot sem gyakorolhat, mert utóvégre azt előre nem is lehet tudni, hogy valamely közjegyzői aktusból, okirattól később peres ügy származik. Meggondolták-e továbbá az ügyvédek, hogy ugyanazok az okok, amelyeknél fogva a közjegyző a törvény értelmében csak közokiratot vehet fel, magánokiratot ellenben nem, még ha a felek ezt egyértelműen kívánják is, épűgy kell, hogy álljanak arra az ügyvédre is, akinek közjegyzői jogosítványa is van és így — tárgyi okokból és a már működő közjegyzőkkel szemben legalább is megóvandó egyenlőség elvénél fogva — nem lesz-e ismét fészélyezve az ügyvéd perenkívüli gyakorlatában is az annak leglényegesebb részét képező okiratszerkesztés terén?

Tegyük hozzá még, hogy vajjon várhatják-e a felek ámbár

kisjelentőségű, de nekik fontos ügyeiknek ugyanazt az expeditiv elintézését, úgy mint a csak ezzel foglalkozó, állandóan irodájában található és törvény szerint hivatalos órákat tartó közjegyzőtől és a szervezett közjegyzői adminisztrációtól, az erre be nem rendezkedett, fontosabb ügyekkel elfoglalt és mozgási szabadságában nem is akadályozható ügyvédtől is? És vajjon az az olcsó közjegyzői díjszabás, mely a közjegyzőknél az ügyek nagyobb számánál fogva ma lehetséges, fentartható-e az ügyvédközjegyzőknél, de — eltekintve attól, hogy kétféle közjegyzői díjszabás nem lehetséges — ezen nagy munkaelvonás után akár csak a már működő közjegyzőknél is? Pedig utóvégre nemcsak az ügyvéd és a közjegyző, hanem a jogkereső közönség is meg akar élni. Azok a követelmények tehát, melyeket a jogkereső közönség a közjegyzőséggel szemben támaszt — az ügyvédeknel nem találhatnak semmiképpen sem ugyanilyen kielégítésre.

Erészbeni alapos és a gyakorlati életből merített aggályainkra fentiekben rámutatva és ami a kérdés jogelméleti részét illeti nagynevű kartársunk, boldogemlékü Charmant Oszkárnak az 1911 évi jogászgyűlés elé terjesztett alapvető szakvéleményére és felszólalására utalva: csak azt akarjuk még nyomatékosan kiemelni, hogy az ügyvédi kar mai válságos helyzete legkevésbé alkalmas időpont az ilyen reformra, mert ha az éppen ma — és amint senki sem tagadja, nem jogszolgáltatási szempontokból, hanem kizárólag az ügyvédség anyagi helyzetén való segítség végett valósíttatik meg, ezzel szükségképpen együtt fog járni az is, hogy a karnak éppen azon tagjait kell majd a közjegyzői jogosítványban részesíteni, akik maguk személyileg vannak válságos helyzetben. Mert hiszen ha úgy, mint a sokat hivatkozott Poroszországban, a különben ott is állandóan támadott és éppen az utóbbi időben az önálló közjegyzőség fakultatív bevezetésével fokozatos leépítés alatt álló ügyvédközjegyzőség hazájában történik és mint ahogy természetes is volna, a már hosszabb, kifogástalan ügyvédi gyakorlattal rendelkező tekintélyesebb ügyvédek ruháztatnának fel bizonyos közjegyzői jogosítvánnyal, ez az ezzel is növelt tekintély és összekötetések révén csak még jobban megnehezítené a kezdő vagy egyébként érvényesülni nem tudó, praxissal nem bíró ügyvédek versenyét és igazán furcsa módja volna a segítségnek. De különben is nyilvánvaló, hogy ezen reform nem is tagadott karitativ jellege folytán az ilyen tekintélyesebb ügyvédek erre a megbízásra reflek-

tálni sem fognak. A feltétlenül szükséges szelekció tehát a mai viszonyok között egyáltalán nem, jobban mondva a kívánatossal éppen ellenkező irányban fog érvényesülni, pedig — ezt talán nem kell közelebbről megvilágítani — a praxissal nem bíró, csekélyebb képességekkel rendelkező, kezdő vagy munkaképességükben már megrokkant, rossz anyagi helyzetben lévő és hasonló ügyvédek, vagyis röviden azok, akik rászorulnak, egyúttal legkevésbé lesznek is alkalmasak a közjegyzői jogosítványra. Emellett ezek nagy része így sem lesz képes az egymással és a régi közjegyzőkkel való versenyben magának irodát teremteni és fentartani, hanem az eredmény az lesz, hogy — a közjegyzői díjakat megtakarítani kívánó és ezért az ilyen jogosítvánnyal bíró ajánlkozókat előnyben részesítő bankok ügyészi osztályában és nagyforgalmú ügyvédi irodákban fognak, mint egyszerű fixfizetéses alkalmazottak elhelyezkedni, ott mindenben elsősorban természetesen munkaadójuk érdekeit szolgálni és ezek a nagyvállalkozások fogják így voltaképpen a közjegyzőséget saját regiben gyakorolni. Hogy azután a bankokkal és ügyvédekkel szemben álló adósok és más szerződő felek u. n. előzetes jogvédelméről lehet-e még szó, vagy nem-e inkább előzetes jogelnyomástól kell tartani, azt mindenki könnyen megítélheti.

*

Azokon a káros hatásokon, melyeket egy ilyen reform igazságügyünkre gyakorolna, egyáltalán semmit sem változtatna, ha amint arról van szó, azzal egyidejűleg a közjegyzők a bíróságok egyes perenkívüli teendőinek rájuk való ruházásával mintegy kárpóttatnának. Hogy a bíróságok tehermentesítése pénzügyi és igazságügyi politikai szempontokból mindinkább parancsolóan fellépő szükségesség és hogy a kir. közjegyző az az igazságügyi közeg, aki a szoros értelemben vett bírói ítélkezési hatáskörön kívül eső és ennél fogva a bírói kézről levehető teendők ellátására legalkalmasabb, nem lehet vitás, aminthogy már az 1874. évi közj. rendt. indokolásában olvashatjuk, hogy „a közjegyzői intézmény azáltal is könnyíteni fog a bíróság terhein, hogy a nem bírói teendőket amelyekkel a bírák jelenleg terhelve vannak, átveszi“. Szóba kerülhet az ingatlanok bírói és önkéntes árverése az árverési feltételek megállapításától kezdve a sorrendi tárgyalásig és vételárfelosztásig és csak a perreutasítás maradna meg a bíróság hatáskörében; az okiratok és értékpapírok megsemmisítése; a holttányilvánítási eljárás, amiknek azonban számbavehető jelentősége alig lehetne.

Továbbá lehetséges volna a közjegyzőknek a kereskedelmi társaságok és nevezetesen most a korlátolt felelősségű társaságok alakulásánál kötelező hatáskört adni, amire nézve azonban — legalább az eddig ismeretes javaslatokból kivehetőleg — kevés hajlandóságot látunk. Szó van azonban értesülésünk szerint elsősorban és főleg arról, hogy a csőd- és kényszeregyezségi eljárásban a bírói teendők egy jelentékeny része a közjegyzői hatáskörbe vitessék át és hogy a végrehajtások elrendelése, a váltóeljárásban pedig a fizetési meghagyások kibocsátása is a közjegyzőkre bizassék. Ez utóbbiakat azonban a limine ki kell kapcsolnunk egy ilyen képzelhető reform köréből. Mindenekelőtt nem hisszük ugyanis, hogy helye lehetne oly jogszolgáltatási teendőknek a közjegyzői hatáskörbe való utalása, amelyeknél úgy, mint a végrehajtás elrendelésénél, a váltófizetési meghagyásoknál és hasonlóknál éppen a bírói hatalom kényszerítő ereje jut praegnans kifejezésre. Továbbá nem felelne az meg a jogkereső közönség jogos igényeinek sem, mert a végrehajtási kérvénynek az illetékes közjegyzőhöz való beadása esetén az alapiratoknak a perbiróságtól való beszerzése, vagy ha a kérvény továbbra is a bírósághoz volna beadandó, annak az iratokkal együtt a közjegyzőnek való kiadása; minden esetben a végrehajtás előfeltételeinek és tárgyának egyéb hivatalból kinyomozandó körülményeknek az ügygel először foglalkozó, a neki most kiadott alapiratokra utalt közjegyző által való megállapítása; biztosítási végrehajtásnál annak csak a bíróságnál lehető vizsgálása, hogy van-e valaki ellen végrehajtás folyamatban, (veszélybizonyítvány) több ugyanazon helyen működő közjegyző különböző illetékességi területein lakó adósok elleni eljárás; az u. a. adós ellen 15 napon belül érkezendő minden további végrehajtás feljegyzése; a kielégítési sorrendnek vitás kérdések eldöntésével járó megállapítása; a végrehajtató és az eljáró közjegyző költségeinek megállapítása, mely természetesen nem halasztható úgy, mint pl. az örökösödési ügyeknél az eljárás befejezéséig, amikor az iratok a bírósághoz visszakerülnek, mert hiszen azok is a végrehajtás tárgyát képezik stb. stb., mind olyan gyakorlati és technikai nehézségeket okozna és mindenesetre olyan idővesztéssel járna, mely egyfelől semmiképpen sem volna összeegyeztethető a végrehajtási alap elvonásának megelőzése végett feltétlenül megkövetelendő gyors elintézés-sel, másfelől pedig a közjegyzőre nézve olyan munkát, elfoglalást, sőt zaklatást, személyzetszaporítást, mindenek felett pedig oly

súlyos felelősséget hárítana, mely — hacsak nem akarjuk az ilyen passzív jogrendezés költségeit az adóra nézve méltánytalanul növelni, — egyáltalán nem recompensálható. A közjegyzői karnak bizonyára módja lesz, hogy annak idején illetékes helyen teljes részletességgel és nyíltsággal feltárhassa azon objectív megfontoláson alapuló indokokat, melyek egyenesen kizárják, hogy a jogszolgáltatás ezen terén való közreműködése a jogbiztonság javára válhasson és hogyennélfogva azt a közjegyzői kar, — minden ismételt is tanusított áldozatkészsége és önzetlensége mellett is — önként legalább — felajánlhassa. Maradna tehát a közjegyzőnek a fizetésképtelenségi, úgy a csőd mint a kényszeregyezségi eljárásban való közreműködése, amelynek lehetőségét és célravezetőségét is bizonyos mértékben tényleg concedáljuk. A csődnél egy vagyonfelosztásról, a kényszeregyezségről pedig egy a felek magántevékenységével kezdeményezett és létesített egyezségről van csak lényegileg szó, amelyeknek előfeltételeit ha az államsegély a csődnyitással és ezzel a vagyonfelosztásra való kényszerítéssel illetve a kényszeregyezségi eljárás megindításával és ezzel a kényszeregyezés kötelező joghatályának kimondásával egyszer megadta, a további teendőben az államnak közegei útján már csak támogatólag, szabályozólag kell közbelépnie. A közjegyzőnek a bíróval azonos képesítése és épügy szigorú értelmi, erkölcsi és emellett anyagi előfeltételekkel is körülvett, állami kinevezésén alapuló korlátolt létszámú zárt testületi szervezete pedig biztosítja, hogy ami különösen a kényszeregyezséget illeti, elsősorban az érdekelt felek magántevékenységére tartozó és az állam által közegei útján csupán ellenőrizendő és irányítandó rendezést ugyanazzal az eredménnyel és hatállyal végezhetné, mint a bíróság, másfelől pedig elvárható, hogy a közjegyző, aki noha úgy mint a bíró szintén államilag kirendelt igazságügyi közeg, mindazonáltal sajátlagos hatáskörében magánmegbízásban jár el és megbízói által díjaztatik, ezen reáruházandó új ügykört is kevésbé bürokratikus és hosszadalmas ügyvitellel fogja ellátni tudni, mint a bíróság. Erre vonatkozó részletes javaslatokat a közjegyzői kamarák az igazságügyministeriumnak külön felhívás folytán ugyanis meg fogják tenni. Mindenesetre a közjegyzői kar szempontjából azonban jelentősége ennek csak nagyobb városokban és — ennyi optimizmus gazdasági viszonyaink iránt talán elvárható — csak átmenetileg lehet. Egyáltalán pedig nagyon sceptikusok vagyunk a közjegyzői hatáskörbe utalt bírói teendők díjazása

kérdésében. Láttuk már az örökösödési eljárás novellájánál, hogy az országgyűlési tárgyalás során ami kevés hozzászólás történt, kizárólag arra szorított, hogy a hagyatéki eljárás az eddiginél drágább ne legyen amint hogy tényleg a közjegyzők a reájuk áthárított egész bírósági munkát minden anyagi recompensáció nélkül végzik. Annyival inkább várható, hogy a irányadó gazdasági körök tiltakozni fognak — és valószínűleg nem minden siker és talán nem is minden jog nélkül — az ellen, hogy az ilyen passzív jogrendezés az ugyanis panaszolt magas vagyonfelügyelői és szakértői költségeken felül még a bíróság helyett eljáró közjegyzők díjaival is drágíttassék. De tegyük fel, hogy a közjegyzők tényleg ilymódon személyileg kárpótolhatók is lesznek, mit változtat ez azon a károsodáson, mely magát a közhitelesség ügyét éri? A közjegyzőség az előzetes jogvédelem ellátására lett szervezve és az elsősorban az okiratszerkesztést és a hites bizonyágtételt foglalja magában, míg a közjegyzőnek csak másodrendű átvitt hatáskörébe tartozik a bírói megbízás útján jutott örökösödési és már perenkívüli ügyek intézése. Az utóbbiaknak bármilyen — még a közjegyzőknek személyileg ámbár kizártnak tekintendő teljes kártalanításával járó — szaporítása sem teszi jóvá azt, ha a közjegyző sajátlagos hatáskörébe tartozó közhitelesség, más jogszolgáltatási feladatokra hivatott és ennek egyidejű jó ellátására nem alkalmas közegekre átruháztatik és ilymódon a közhitelességet egyedül garantáló közjegyzői zárt testületi szervezet és hatásköri kizárólagosság lerontatik. Egész igazságügyünk érdeke, hogy ha már a közjegyzőség hatásköri kizárólagossága más, főleg politikai okokból mindedig nem volt fejleszhető és nem volt megvalósítható az egész okiratszerkesztés tekintetében, hanem a közokirati kényszerű szűkebb tere kellett szorítani, mint ahogy azt a jogbiztonság megkívánná és más kulturálmokban látjuk és nevezetesen nem lehetett kiterjeszteni elsősorban a telekkönyvi jogügyletekre, akkor ez a hatásköri kizárólagosság legalább ami a közhitelességet, a jogügyletek és tények hites tanusítását illeti, a mai bevált állapot fentartásával csorbitatlanul megóvassék. Nálunk az ügyvédnek, sőt a községi jegyzőnek az okiratszerkesztés terén ugyanis a közokirati kényszer alá eső ügyek jelentéktelen kis csoportját kivéve — a közjegyzőével teljesen concurráló hatásköre van. Lehetetlen azonban, hogy ez most a hites tanusításra is kiterjesztessék, vagyis, ami azzal egyértelmű, bizonyos fokozott előzetes jogvédelemre szoruló jogügyleteknek ne a közjegyzői okirat

legyen, érvényességi kelléke, hanem az „ügyvédi okirat“ is elegendő legyen, amely fogalommal, semmiféle okirati jogban nem találkozunk, mert mindenütt a világon, — úgy ahogy a mi perrendtartásunk is — csak magánokiratot vagy közokiratot ismernek. Vajjon a felsorolt súlyos ellenvetések után voltaképpen mi az, ami amellel szólhatna, hogy az ügyvédek ilyen vagy egyáltalán bármely a közjegyzőéhez hasonló jogositvánnyal felruháztassanak? Előrebocsátottuk, hogy nem akarjuk elítélni, hogy az ügyvédség akár ezuton is anyagi helyzetének javítására törekedjék, de ezen szempontból tárgyalva a kérdést egyuttal kimutattuk ennek reménytelenségét. Már pedig egyenesen jellemző az ilyen és minden hasonló szabályozásra, hogy amint kizárjuk lehető hatásai közül az ügyvédség anyagi helyzetén való segítséget, legjobb szándékkal sem tudjuk találni semmiféle okát vagy célját. Az egyetlen érv amit eddig mellette felhozni tudtak, ugyanis az, hogy a hites tanusítás előnyeit ily módon inkább lehetne a néphez közelebb vinni, mint a közjegyzői kar mai csekély létszáma mellett. Pedig ez is legfeljebb csak amellel szólna, hogy olyan helyeken, ahol közjegyző nincsen, bizassanak meg ügyvédek a hites okiratszerkesztéssel. Ellenben már ezen tervnek, ámbár — ha a kártalanítás másodrendű kérdésről eltekintünk — minden elvi összefüggést nélkülöző kombinálása a bíróság perenkivüli teendőinek a közjegyzőkre való ruházásával mutat reá a helyes utra, mely egyedül vezethet a jogügyleti hites tanusítás előnyeinek kiterjesztéséhez és egyidejűleg az ügyvédeken való segítséghez. A közjegyzői hatáskör kiterjesztésével karöltve járhatna ugyanis a közjegyzői állások szaporítása is és kézenfekvő, hogy az új közjegyzők az állások betöltésére ez esetben ugyis elégtelen helyettesi kar után természetesen az ügyvédek köréből lennének kinevezendők. Ámde ehhez épen nem elegendő némely bírósági perenkivüli teendőknek a közjegyzői hatáskörbe tervezett átutalása, aminek magában véve, amint arra már rámutattunk, a közjegyzői irodák nagyobb jövedelmezősége és a netalán csak ezen címen szaporított állások életképessége szempontjából semmiféle jelentősége nem lehet. Ehhez a közjegyző sajátlagos, elsősorban az okiratszerkesztésből álló hatáskörének kitágítására volna szükség és erre alkalmas adhatna épen az okirati kényszerről alkotandó új törvény, de csak úgy ha abban az egyszerű írásbeli forma helyett, bizonyos politikumok leküzdésével, az előzetes jogvédelem szolgálatára egyedül alkalmas kvalifikált írásbeliségnek vagyis az ilyen gyanánt egyedül tekintetbe

jövő közjegyzői okiratnak a mainál lényegesen szélesebb térre elsősorban pedig a telekkönyvi jogügyletekre való kiterjesztéséről lenne szó, amire nézve szintén meg fogja tenni részletes javaslatait a közjegyzői kar. Ennek kellene a priusnak lennie, melyet közvetlenül követhetne az állások megfelelő szaporítása, evvel a közjegyzői intézmény előnyeinek szélesebb körökre való kiterjesztése és egyidejűleg az ügyvédeken való segítség is, és pedig nemcsak személyileg, hanem az ügyvédek összességén az infláció bizonyos állandó levezetésével. Csak az okiratszerkesztési és nem a perenkivüli birói hatáskörrel lehet a közjegyzőséget igazán fejleszteni és ezzel elsősorban az ügyvédeken is segíteni.

Ha azonban ezen egyedül helyes ut helyett és épen a mai időpontban, az ügyvédi kar válságos helyzetében az ügyvédeknek vagy egyes ügyvédeknek bármilyen közjegyzői jogositvánnyal való felruházása vagy hites okiratszerkesztéssel való megbízása választatnék; ha ily módon a közjegyzőségnek a közhitelelenség kifogástalan ellátásához elengedhetetlen mai szervezete és hatásköri kizárólagossága megbontatnék; ha a közhitelelenségnek elkerülhetetlenül épen az arra kevésbé alkalmas kezekre való bizása és ezzel az egész közhitelelenségi ügy discreditálása következne be és ha egyuttal a másik oldalon egy folyamat indulna meg, amely végül a mai önálló közjegyzőség helyett az államszolgálati viszony valamely alakulatára és oda vezetne, hogy a közjegyző a bíróság segédje lesz; ha egyáltalán a közjegyzői intézmény a létfeltételét képező azt az állandóságot és stabilitást, melyet már régóta nélkülöz, végre meg nem kapja: akkor, ezt előre mondhatjuk és hangozzék el ez a jóslat épen innen Szegedről, így talán jobban behatolva a köztudatba, — *a magyar közjegyzőség volt és nem lesz.*

*

Elfogadásra ajánlom a következő határozati javaslatot:

„A magyarországi kir. közjegyzőknek Szegeden 1929. évi június hó 9.-én megtartott vándorgyűlése az ügyvédeknek bármilyen számban és bármely részben közhitelelenséggel való felruházásában, különösen az ügyvédség mai válságos helyzete mellett a közhitelelenségi ügy veszélyeztetését látja, mert annak kifogástalan ellátására csupán egy a mai közjegyzőséghez hasonló garantiákkal körülvett testület és csupán az azzal össze nem egyeztethető más jogszolgáltatási foglalkozásnak kizárása mellett alkalmas. Ellenben az

ügyvédi kérdésnek megoldásához is az ügyvédi infláció bizonyos állandó levezetésével hozzájárulhatna és egyuttal a közjegyzői intézmény csorbitatlansága mellett előnyeinek szélesebb körökre való kiterjesztésével járna a közjegyzői hatáskörnek és pedig elsősorban nem egyes a közjegyzői ellátásra részben alkalmatlan, a közjegyzői álláshoz részben nem méltó, a bírósági kezelő személyzet feladatát képező és a közjegyzői állások életképessége szempontjából mindenestre jelentéktelen bírósági perenkívüli teendőkkel hanem mindenekelőtt a közokirati kényszernek oly mértékű kiterjesztésével való fejlesztése és tágitása, mely az állások szaporítása esetén is a közjegyzői irodáknak mai, a megélhetést sem biztosító jövedelmezőségét lényegesen emelné. A közjegyzői intézmény végre elvárhatja, hogy megkapja azt a létfeltételét képező állandóságot és stabilitást, melyet régóta nélkülöz.

*

A szegedi vándorgyűlés.

A magyar ügyvédség helyzetének szanalásával kapcsolatosan, amint erről közlönünk előző számaiban már megemlékeztünk, a közjegyzőség existenciális érdekeit a legsúlyosabban érintő és veszélyeztető mozgalom indult meg az ügyvédi körökben s az ezzel kapcsolatos kérdések az igazságügyminisztériumban tartott értekezleten is megvitatás tárgyát képezték, sőt e tárgyban autentikus helyről bizonyos nyilatkozatok is hangzottak el, amelyek a sajtóban reprodukált formában alkalmasak voltak arra, hogy a közjegyzői karból bizonyos fokú indokolt idegességet váltsanak ki.

Az országos egyesület vezetősége a kérdés nagyfontosságának helyes mérlegelésével a Szegedre egybehívott idei vándorgyűlés egyetlen tárgyaként ennek a kérdésnek megvitatását tűzte ki. Ugyancsak helyes volt az egyesület vezetőségének az az elhatározása, hogy a kérdés előadójának dr. *Holitscher Szigfrid* budapesti kir. közjegyzőt kérte fel, akinek széleskörű elméleti és gyakorlati képzettsége kellő biztosíték volt arra, hogy ennek a nagyfontosságú kérdésnek az ügye minden oldalú megvilágításban részesülve, jelentőségének teljes súlyában fog kidomborodni és imponáló erővel fogja alátámasztani a magyar közjegyzői kar egyetemes tiltakozását minden olyan kísérletekkel szemben, amelyek a közjegyzői intézmény legfontosabb karakterisztikonjának a köz-

hitelességnek a megbontását célozzák s ezzel egyben az igen súlyos viszonyok közé került magyar közjegyzői kar létérdekeit súlyosan veszélyeztetik.

Dr. Holitscher Szigfrid előadása minden irányú várakozásinknak teljes mértékben megfelelt. A kérdés egész komplexumának tárgyilagos ismertetésével, az ellentmondást nem tűrő érvek felsorakoztatásával a logikai törvényszerűség útján haladt el a határozati javaslatban lefektetett ahhoz a végső konkluzióhoz, hogy a közhitelességben a magyar közjegyzői intézmény integritása tartandó fenn s hogy ezen integritás megbontása egyfelől a magyar közjegyzőséget alapjában rendíti meg s másfelől pedig az ügyvédségnek számba vehető segítséget nem nyújt.

A közgyűléssel kapcsolatosan megtartott központi bizottsági ülés a *Dr. Rónay Károly* elnök lemondása következtében megüresedett elnöki állásra egyhangulag dr. *Lázár Ferenc* budapesti kir. közjegyzőt, a felsőház tagját választotta meg, akinek nagy agilitása és lelkiismeretessége garancia arra, hogy a mostoha elbánásban részesülő kari érdekek az illetékes helyeken kellő súllyal és erővel bírő képviselőhöz fognak jutni. Sajnálattal fogja az egyesület nélkülözni a hosszú éveken át volt elnöknek, dr. *Rónay Károlynak* közreműködését, aki a közjegyzői állásról történt lemondása következtében vonult vissza az egyesület vezetésétől, s aki egy becsületes munkában eredményesen eltöltött hosszú élet tapasztalatait és széleskörű tudását készséggel állította mindig az egyetemes kari érdekek szolgálatába.

A vándorgyűlés ezúttal is újabb tanuságot tett létjogosultsága mellett. A kar tagjainak nagyarányú részvétele, — eltekintve a vándorgyűlés nagyfontosságú tárgyától — a kartársi együttérzés fokozására ezúttal is kiválóan alkalmasnak bizonyult.

A vándorgyűlés lefolyásáról egyébként az alábbiakban számolunk be:

A vándorgyűlést megelőző napon, június 8-án a délutáni órákban, a családtagokkal együtt, mintegy 160 résztvevő érkezett Szegedre, akiket a vasuti állomáson a szegedi kamara köztisztviselő elnöke, dr. *Jedlicska Béla* fogadott, aki különben a vándorgyűlés előkészítésének és rendezésének nagy fáradságot igénylő munkáját úgyszólván egymaga és személyesen végezte. Az ő nagy érdeme, hogy a hatalmas vendégsereg elhelyezkedése

és ellátása a legsímábban és minden fennakadás nélkül bonyolódott le s hogy a vándorgyűlés külső sikere az előzőkhöz méltán sorakozott.

Június 8-án este az újszegedi Vigadó kellemes nyári helyiségeiben társas-vacsorára gyűltek össze a vándorgyűlés résztvevői, akiknek részére tisztai halászsok a helyszínen bográcsban főzték a kitűnően elkészített és méltán híres szegedi speciálitást, halpaprikást. A társas-vacsora mindvégig kellemes hangulatban a késő éjjeli órákig tartott, s annak rendjén a figyelmes rendezőség a fiatalság részére még tánc lehetőségekről is gondoskodott.

Június 9-én, vasárnap délelőtt 9 órakor a vándorgyűlés tagjai az impozáns arányokban épülő fogadalmi templomban zenés misét hallgattak, amelyen az országos hírű szegedi daloskör egyházi vegyeskara működött közre.

A vándorgyűlést a szegedi városháza dísztermében délelőtt 10 órakor nyitotta meg dr. Rónay Károly elnök, akinek indítványára a vándorgyűlés *Horthy Miklós* kormányzónak táviratban fejezte ki hódolatát s ugyancsak távirattal üdvözölte dr. *Zsitvay Tibor* igazságügyminisztert is. Az elnöki megnyitó után a közgyűlés tagjai állva mondták el a „Magyar Híszkegy“-et, majd dr. *Janits Imre*, a budapesti kamara elnöke bejelentette, hogy a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem tanácsa dr. Rónay Károly elnök doktorrá avatása félszázados évfordulójának alkalmából egy díszdiplomát küldött a kamarához, s azt dr. *Janits Imre* a vándorgyűlés színe előtt meleg üdvözlő szavakkal s a vándorgyűlés tagjainak lelkes ovációja közben nyújtotta át dr. Rónay Károlynak, aki a meleg ünneplést meghatótt szavakban köszönte meg.

Dr. *Jedlicska Béla*, a szegedi kamara elnöke, mint házigazda üdvözölte ezután a vándorgyűlés tagjait s üdvözlő beszédében kitért a magyar revíziós mozgalomra, megállapítván, hogy a közjegyzők részéről a revíziós mozgalomhoz való csatlakozás kimondása indokolatlan, mivel a közjegyzők az ország megcsonkításától kezdve tántoríthatatlan hívei és hűséges harcosai a revíziós mozgalomnak. Dr. *Jedlicska* indítványára a vándorgyűlés táviratilag üdvözölte a magyar revízió két vezető harcosát: *Rothermere* lordot és *Herczeg Ferencet*, a revíziós liga elnökét, ezzel kapcsolatosan a liga céljaira a vándorgyűlés anyagi hozzájárulást szavazott meg.

Dr. *Holitscher Szigfrid* tartotta meg ezután a közgyűlés

tagjainak állandó és fokozottan figyelmes érdeklődése közben nagyértékű előadását az okirati kényszer és az okiratszerkesztési jogszítványról s ezzel kapcsolatosan az ügyvédség részleges szanálása-ként felmerült tervről. A kiválóan nagyvonalú előadást s az annak végén előterjesztett határozati javaslatot lapunk jelen számában egész terjedelmében közöljük. A határozati javaslatot a vándorgyűlés egyhangulag elfogadta s elhatározta, hogy azt, illetve az egész előadást memorandum alakjában küldöttség fogja átadni az igazságügyminiszternek.

Dr. *Rónay Károly* elnök az előadónak a tartalmas és komoly jogászai érvekkel támogatott előadásáért a vándorgyűlés köszönetét tolmácsolta, majd a központi bizottság ülésének megtartásáig a vándorgyűlést felfüggesztette.

A központi bizottság dr. *Janits Imre* elnöklete alatt tartott ülést, amelyen a jelölőbizottság előterjesztése alapján az országos egyesület elnökévé dr. *Lázár Ferenc* budapesti kir. közjegyző, felsőházi tagot, alelnökké, dr. *Szécsi Ferenc* pesterzsébeti kir. közjegyzőt főtitkárrá, dr. *Sümeghi László* budapesti kir. közjegyzőt másodtitkárrá, dr. *Velsz Elemér* budapesti, kir. közjegyző-helyettest pénztárossá, dr. *Rónay Tibor* budapesti kir. közjegyzőt egyhangulag választotta meg.

A központi bizottság választásáról dr. *Janits Imre* tett jelentést a vándorgyűlésnek, s a jelentés előterjesztése után dr. *Rónay Károly* az elnöki széket átadta dr. *Lázár Ferenc* új elnöknek, aki a maga és a tisztikar nevében a megválasztásért köszönetét kifejezve, az állandóan veszélyeztetett kari érdekek intenzív szolgálatára kötelező ígéretet tett, s majd megköszönve a tagok nagyarányú érdeklődését s bejelentve, hogy a legközelebbi vándorgyűlést a szombathelyi közjegyzői kamara rendezésében fogják megtartani, a vándorgyűlést berekesztette.

A vándorgyűlést követően a Tisza-szálló nagytermében társasbéd volt, amelyen a vándorgyűlés tagjain kívül megjelentek dr. *Menyhárt Gáspár* felsőházi tag, a szegedi egyetem rektorának képviselőjében, dr. *Pollner Ödön* jogkari dékán, dr. *Konczwald Endre* törvényszéki elnök, dr. *Paraszcai Gyula* járásbirósági elnök, dr. *Zobay Ferenc* ügyészségi elnök, dr. *Székely Gyula* felsőházi tag, a szegedi ügyvédi kamara elnöke. A társasbédén több felköszöntő hangzott el, s ezek között különös érdeklődéssel hallgatták meg dr.

Menyhárt Gáspár és dr. Széll Gyula felszólalását, akik határozottan állást foglaltak azokkal a törekvésekkel szemben, hogy az ügyvédek a közjegyzői intézmény integritásának megbontásával segítsenek.

A délutáni órákban a vándorgyűlés tagjai dr. Jedlicska Béla kalauzolásával a nagyértékű régészeti, néprajzi és könyvtári gyűjteményeket magában foglaló kultúrpalotát tekintették meg, ahol Szőke könyvtáros tartott a megjelenteknek tanulságos, magyarázó előadást. A vasárnapi programot a Kass-szálló éttermében megtartott társasvacsora fejezte be.

Június 10-én a vándorgyűlés tagjai közül mintegy nyolcvan személy Mezőhegyesre rándult ki, ahol Almássy főintéző vezetésével a mezőhegyesi állami birtokot s ennek keretében a magyar gulyát, tehenészetet, kendergyárat és méntelepet tekintették meg. A kirándulás résztvevői a Mezőhegyesen elfogyasztott magyaros ebéd után Szegedre tértek vissza s onnan a délutáni órákban a vándorgyűlés és a látottak kellemes impresszióival eltelve hazautaztak.

(sz.)

Közlemények.

Kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter *Fésüs György* dr. ceglédi kir. közjegyzőhelyettest *Kiskunhalasra, Bogdán Ernő* dr. budapesti királyi közjegyzőhelyettest *Újpestre* királyi közjegyzőkké kinevezte, majd utóbbit nyomban *Szegedre* áthelyezte; továbbá *Pirk Ede* dr. sziráki királyi közjegyzőhelyettest *Szirákra, Telman Sándor* dr. pécsi királyi közjegyzőhelyettest *Csepregre, Kószó István* dr. szegedi gyakorló ügyvédet *Szegedre, Kováts Nagy Sándor* dr. budapesti gyakorló ügyvédet *Gödöllőre, Csemesz Dénes* dr. letenyei gyakorló ügyvédet *Letenyére, Janka Sándor* dr. vásárosnaményi gyakorló ügyvédet *Vásárosnaményba, végül Héderváry Lehel* dr. budapesti gyakorló ügyvédet *Újpestre* királyi közjegyzőkké kinevezte.

Megelégedéssel látja ugyan a közjegyzői kar, hogy hosszú idő óta végre ismét helyettesek is nyertek kinevezést (s ez irányban legfeljebb az anciennitást illetőleg hangzottak el egyes kinevezésekre vonatkozóan megjegyzések), meg kell azonban állapítanunk azt a tényt, hogy még mindig igen nagy a karon kívül álló, egyébként bizonyára érdemes személyek száma, kik a 10–15 évi helyettesi gyakorlattal bíró s kifogástalanul működő helyettes kartársak rovására jutottak kinevezéshez. Erős a reményünk, hogy a jövőben az arány a közjegyző-helyettesek javára lényegesen javulni fog.

Ankét az igazságügyminisztériumban. Az igazságügyi kormány által tervbevett s az igazságügyminiszter f. évi június hó 2.-i képviselőházi költségvetési beszédében körvonalazott igazságügyi reformoknak a közjegyzői működést érintő része megtárgyalása végett *Zsitvay Tibor* dr. igazságügyminiszter f. é. június hó 12-re az igazságügyminisztériumba közjegyzői ankétot hívott össze.

Az ankéten az igazságügyminiszter személyesen elnökölt s azon résztvettek az igazságügyminisztérium részéről *Szászy Béla* dr., *Ángyán Béla* dr., *Séthly Antal* dr. államtitkárok, *Mikó Ferenc* dr. h. államtitkár, *Fodor Ármin* dr. curiai tanácselnök, *Kirchner Viktor* dr. curiai bíró, *Vladár Gábor* dr. miniszteri tanácsos, *Sárffy Andor* dr. kir. ítélőtáblai bíró, a közjegyzői kar részéről *Janits Imre* dr., *Madarász István* dr., *Jedlicska Béla* dr., *Galánffy János* dr., *Pottyondy Béla* dr. kamarai elnökök, *Holitscher Szigfrid* dr. budapesti kamarai alelnök, *Lázár Ferenc* dr. az Országos Egylet elnöke, *Szécsi Ferenc* dr. az Országos Egylet alelnöke, továbbá *Demkó Pál* dr., *Hanny Tibor* dr., *Kovách Elek* dr., *Kőrössy Bertalan* dr., *Rusa Ernő* dr., s *Fekete László* dr. királyi közjegyzők.

Az ankét résztvevői azzal a meggyőződéssel távoztak, hogy a szándékolt reformokat sikerülni fog az összes igazságügyi tényezők megalégedésére megoldani.

Ehelyütt is kifejezést kell adnunk hálás köszönetünknek azért, hogy az igazságügyi kormány jelenlegi vezetője bennünket a ránk nézve oly fontos kérdésben meghallgatott s kérjük, hogy a továbbiakban a részletekben is adjon alkalmat meghallgattatásunkra.

Rendszeresítések. A magyar kir. igazságügyminiszter 27976/1929. I. M. sz. rendeletével a gyomai kir. járásbiróság terü-

letére Gyoma székhellyel a szegedi kir. közjegyzői kamarához tartozandólag kir. közjegyzői állást rendszeresített. E rendszeresítés folytán attól a naptól kezdve, mikor az újonnan rendszeresített állásra kinevezett kir. közjegyző irodáját megnyitja, az örökösödési ügyekben a békéscsabai kir. közjegyzők működési köre a békéscsabai királyi járásbiróság területére fog szorítkozni.

A m. kir. igazságügyminiszter továbbá 27970/1929. I. M. sz. rendeletével az egyik veszprémi kir. közjegyzői állás helyett az enyingi kir. járásbiróság területére Enying székhellyel — a szombathelyi kir. közjegyzői kamarához tartozandólag — külön kir. közjegyzői állást rendszeresített. E rendelkezés folytán azon időponttól kezdve, mikor az enyingi kir. közjegyző irodáját megnyitja, a veszprémi kir. közjegyző hatásköre a veszprémi és balatonfüredi kir. járásbiróság területére fog szorítkozni.

Az árvaszéki ügyészek eljárásáért felszámítható díjak tárgyában a m. kir. belügyminiszter az árvaszékek tájékoztatása céljából 1929. évi február hó 23. napján 267.461/1929. B. M. szám alatt körrendeletet adott ki, mely a következő kijelentéseket tartalmazza :

„Az árvaszékek részére 128.000/1902. B. M. szám alatt kiadott gyámügyi ügyviteli szabályzat (A. Ü. Sz.) 92. §-a szerint, ha egyes kiskorúak vagy gondnokoltak érdekének védelmével az ügyészt az árvaszék bizza meg, az eljáró ügyész csak készkiadásainak megtérítésére és ha nem székhelyén járt el, napidíjra és útiköltségre tarthat igényt. Peres ügyben az ellenféltől befolyt perköltség is az ügyészt illeti. Rendkívüli esetekben az árvaszék az ügyész részére megállapíthat ugyan mérsékelt munkadíjat, ez azonban az árvaszék belátásától függ és nem igényjogosultság, hanem mindenkor méltányosság alapján történik.

Minthogy e szerint a gyámhatósági megbízás alapján eljáró árvaszéki ügyésznek szolgálati szabályzata értelmében, nincs joga ahhoz, hogy eljárásáért külön díjazást igényelhessen, tehát ahhoz sem, hogy ilyen díjazásnak a kiskorú vagy gondnokolt terhére való megállapítását az eljáró bíróságtól kérhesse : a gyámügyi ügyviteli szabályzat ellenére eljáró ügyész, aki ilyennemű kérelmével az érdekelt kiskorúak, illetőleg gondnokoltak jogosulatlan megterhelését okozza, fegyelmi vétséget követ el és ezért az ügyészt minden esetben fegyelmi eljárás alá is kell vonni. (13.002/1929. I. M. sz.)

Tulajdonjog-előjegyzés nem jogerős átadó végzés alapján. (tkvi rdtás 92. §.) Tényállás : O. M. eladja ingatlanát M. I.-nek. Az ingatlan csak felerészben képezi O. M. telekkönyvi tulajdonát, a másik felerész őt, mint O. M.-né örökösét illeti meg tulajdonul, hitvestársi öröklés címén. Bár a hagyatékátadó végzés még nem jogerős, a férj az ingatlant eladta s a vevő biztosítani akarja tulajdonjogát előjegyzéssel. A budapesti közp. kir. járásbiróság telekkönyvi hatósága azon kérelemnek, hogy a becsatolt hagyatékátadó végzés, illetve osztálykivonat alapján a tulajdonjogot O. M. javára jegyezze elő s azután az előjegyzéstől függő joghatállyal a vevő tulajdonjogát is jegyezze elő, — helyt nem adott. A végzés indokolása a következő : O. M.-né illetősége O. M.-re még telekkönyvileg nincs átírva és a telekkönyvi rendtartás 71. §-a értelmében tulajdonosnak nem tekinthető s a telekkönyvi rendtartás 73. §-a szerint csupán a hagyatéki bíróság kifejezett hozzájárulása esetében foghatna helyt a tulajdonjog előjegyzése is. (27.802/1928. tkv.) A budapesti kir. törvényszék, mint felebbviteli bíróság 21 Pf. 17.182/1928. szám alatt felfolyamodásra az I. bíróság végzését helybenhagyta. Indokai a következők : a kir. törvényszék a felfolyamodásnak helyt nem ad, mert a hiteles kiadmányban csatolt Pk. XII. 281.262/1928. sz. végzés a megállapított osztályra csak hivatkozik, anélkül, hogy annak tartalmát ismételné, míg maga az osztályegyezséget feltüntető kivonat csak egyszerű másolatba s nem hiteles kiadmányba csatoltatott, már pedig ily okirat alapján a tkvi rtrts 67. §-a értelmében tkvi bejegyzés el nem rendelhető.

Az első bíróság elutasító rendelkezése így érdemben helyes, bár az elutasításnak felhozott indokai adott esetben nem helytállóak.

A tkvi rts 92. §-a nem csupán ítéletekre, hanem általában bírói határozatokra és így hagyatékátadó végzésre is vonatkozhat, megfelelő alakban és hitelességben kiállított hagyatékátadó végzés (osztályegyezség) alapján tehát jogerő bekövetkezte előtt a tulajdonjog előjegyezhető. Ily előjegyzés esetén pedig a tkvi rts 71. §-ának rendelkezése nem zárja ki az előjegyzés igazolásától függő joghatállyal a tulajdonjognak további egyidejű bekebelezését.

A telekkönyvi rts. 73. §-a ugyancsak nem alkalmazható az adott esetre, mert a hagyatéki bíróság a tkvi tulajdonos örökhagyó hagyatékát, bár nem jogerősen — előbb átadta, minthogy örökös

az öröklött jutalékot eladta. Így nem forog fenn a 73. §-ban említett azon eset, amidőn a hagyatékhoz tartozó ingatlan a hagyatékátadása előtt adatik el s a hagyatéki bíróságnak már nem is áll módjában a 73. §-ban említett beleegyezését megadni. A kir. törvényszék azt a helyes álláspontot foglalja el a kir. járásbírósággal szemben, hogy a nem jogerős hagyatékátadó végzés alapján tulajdonjog előjegyzésének van helye.

Ez eddig rendben van. Aggályos azonban a másodbirói végzés indokolásának az osztálpéldányokra vonatkozó része. E tekintetben az 1912. VII. t.-c. 30. §-a rendelkezik, amely kimondja, hogy a járásbíróság a kir. közjegyző részéről bemutatott osztályt tartalmazó jegyzőkönyvi kivonatainak példányaira oly tartalmú záradékot vezet, amely szerint a kir. járásbíróság a hagyatékot az osztály értelmében átadja. Merőben téves nyomokon jár a kir. törvényszék, amikor az osztálpéldányok hiteles kiadmányáról tesz említést. A törvény csupán az osztály egyszerű másolatáról szól, aminthogy másról nem is szólhat, mert a közjegyző által bemutatott osztálykivonat csak tervezet, amely bírósági kiadmányi jellegét csak akkor nyer, ha a járásbíróság arra az idézett törvény 36. §-ában megírt záradékot rávezette. Nincs tehát arra semmi szükség, hogy a hiteles kiadmányban átadott végzés a létrejött osztály tartalmát megismételje, még kevésbé arra, hogy az osztálykivonat az átadó végzéshez hiteles kiadmányban (sic!) csatoltassék, eltekintve attól, hogy ez a közjegyzői rendtartás szerint lehetetlenség. (Felteszem, hogy a kir. törvényszék is bizonyára hiteles másolatot, vagy bírósági kiadmányt gondolt.)

A gyakorlat oda vezetett, hogy az osztálykivonatot a közjegyző kelettel látja el s aláírja. Ez azonban nemcsak hogy nem szükséges kelléke az osztálykivonatnak, hanem tulajdonképpen helytelen gyakorlat s folyománya ennek a bírói gyakorlatnak az, hogy a hagyatéki bíróság az átadó végzést egy önálló lapra leírva közli s ahhoz az osztálykivonatot mellékli. Hogy tehát az osztálpéldány valamelyes záradékkal legyen mégis ellátva, a közjegyző a saját osztálpéldányát kelettel látja el s aláírja, — mintegy hitelesíti.

Ez lehet szabálytalan, a járásbírósági ügyvitel szempontjából, de nem nyújthat módot arra, hogy a hagyatéki bíróság felfogása szerint helyes s évtizedek óta gyakorlott eljárási módja miatt magánfelek jogsérelmet szenvedjenek.

A telekkönyvi hatóság naponként kap ily módon kiállított osztálpéldányokat és bizonyára kezébe jutott egynéhány a felebezési bíróságnak is. Érthetetlen tehát, hogy a saját hatáskörében nem intézkedett, ha ezt a kiadmányozást sérelmesnek tartotta s illetve azt jogszerzésre alkalmatlannak minősítette.

(y. s. r.)

Dijmegállapítási kérdések. A pestvidéki kir. törvényszék, mint polgári felfolyamodási bíróság, állandóan követett gyakorlata szerint hagyatéki ügyekben a közjegyzői díjak közadók módjára hajtandók be s így bírósági végrehajtó közjegyzői díj behajtása végett a végrehajtás foganatosításával meg nem bízható. E bíróság álláspontja szerint ugyanis „azáltal, hogy a költséget megállapító végzés bírói úton végrehajtható közokirat, nincs ellentét az 1894. XVI. t.-c. 121. §-ában írt rendelkezéssel.“ Ez az álláspont azonban tarthatatlan és határozott törvényerejű rendelkezéssel áll ellentétben, nem jelentvén egyebekben mást, mint azt, hogy közjegyzői díj behajtása végett a kötelezett fél ingóságai kielégítési végrehajtás céljaira igénybe egyáltalán nem vehetők. Ingóságokra ugyanis a fentiek szerint a bíróság nem rendel el végrehajtást, a pénzügyi hatóságok pedig ezirányú megkereséseknek szintén nem tesznek eleget. A kérdés jogtörténeti előzménye különben az, hogy az 1894. évi XVI. t.-c. 121. §-a szerint a megállapított költségösszeg a kötelezett fél ingóságaiból tényleg közadók módjára hajtandó be. Az 1918. évi XII. t.-c. azonban felhatalmazta az igazságügy-minisztert, hogy a közjegyzői díjak megállapítása, érvényesítése és behajtásának módozatait — *szükség esetén a törvények rendelkezéseitől eltérően is* — rendeleti úton szabályozhassa. Ezen törvényi felhatalmazás alapján kiadott 42.200/1918. I. M. rendelet 28. §-ának 4-ik bekezdése minden kétséget kizáróan megállapítja, hogy a közjegyzői díj és költség megfizetésére kötelező határozat bírói úton végrehajtható közokirat, melynek alapján a végrehajtást a közjegyző kérelmére a hagyatéki bíróság rendeli el. A tiszta látásnak bizonyos fogatkozása szükséges ahhoz, hogy a két törvényes rendelkezés egymás mellett érvényben levőnek állítható legyen. Ha valamely közokirat bírói úton végrehajtható, az nem lehet egyben közigazgatási úton végrehajtható is, legalább is nem anélkül, hogy ez a körülmény világos, határozott és külön megállapítást nem nyert volna. Az 1894: XVI, t.-c. 121. §-ának rendelkezését a köz-

adók módjára való behajtásról tehát hatályon kívül helyezte a törvényes felhatalmazás alapján kiadott 42,200/1918 I. M. rendelet, amely a behajtást határozottan és kizárólag a bírói útra utalta, s amely rendelkezést a későbbi és jelenleg érvényben levő 60,600/1926. I. M. díjrendelet 28. §-a is változatlanul fenntartott. Az itt kifejtett állásponttal ellentétes bírói gyakorlat tehát törvényes alappal nem bír, aminthogy álláspontunknak megfelelő — tudomásunk szerint — a többi bíróságaink gyakorlata is. —

A díjrendelet 28. §-a rendelkezik egyben arról is, hogy a díj és költségösszeget, akár kifizették az érdekeltek, akár nem, a hagyatéki bíróság az átadó, vagy a perreutasító végzésben állapítja meg. A budapesti központi kir. járásbíróság I. III. 186,732/26 1929, számú, ez évben hozott végzésével az érdekelt felek egyrészét a törvény rendes útjára utasítja azzal, hogy a per a végzés kézbesítésétől számított 45 nap alatt megindítandó és igazolandó. A perreutasítás kérdésében a bíróság a megindítandó per jogerős befejezése után fog határozni s *ugyanakkor fogja a közjegyző díjait megállapítani.* Eltekintve attól, hogy a törvény rendes útjára utasítás nem lehet határidőhöz kötött s hogy a bíróságnak vagy átadó, vagy perre utasító végzést kell kapnia, a díjmegállapításnak esetleg éveken át való függőben tartása törvényes alappal annál kevésbbé sem bír, mivel a díjfelszámítás alapját képező adatok a bíróság rendelkezésére állottak s így a megállapításnak sem jogi, sem törvénybeli akadály nem volt. Az értékre és a hagyatéki alapra vonatkozó ellentétes nyilatkozatok ugyanis a díj megállapításának akadályát nem képezhetik. Jogszerű állásponton tehát a díjmegállapításnak ilyen esetleg éveken át tartó függőben tartása indokot nem találhat s a közjegyzőkre nézve határozottan sérelmes.

(szpt.)

Kihirdetett törvények. Az 1929. évi XIV. törvénycikk a bírói végrehajtásra vonatkozó egyes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről ;

az 1929. évi XV. törvénycikk a m. kir. honvédség legénységi állományú egyéneinek és az ily egyének hátramaradottainak ellátásáról ;

az 1929. évi XVI. törvénycikk a gyógyfürdőről, az éghajlati gyógyintézetekről, a gyógyhelyekről, az üdülőhelyekről és az ásvány- és gyógyvizforrásokról ;

az 1929. évi XVII. törvénycikk a szőlőgazdálkodásról és a hegyközségekről ;

az 1929. évi XVIII. törvénycikk az ipari tulajdon védelmére Hágában 1925. évi november hó 6-án aláírt nemzetközi megegyezések becikkelyezéséről ;

az 1929. évi XIX. törvénycikk a hivatalos statisztikai szolgálatról ;

Rendeletek. 23.112/1929. I. M. Zalaszentgróton kir. járásbíróság felállítása (B. K. 102.)

10.883/1929. I. M. sz. A házasság érvényességére és a házasság felbontására vonatkozó hágai nemzetközi egyezmények. (B. K. 103.)

1.753/1929. M. E. sz. Az irodalmi és művészeti művek védelmére alakult berni nemzetközi Unio újabb tagjairól. (B. K. 104.)

21.300/1929. I. M. sz. A földbirtokrendezés befejezése végett szükséges rendelkezésekről szóló 1928. XLI. törvénycikk végrehajtásához szükséges telekkönyvi szabályok tárgyában 75.201/1928, I. M. szám alatt kibocsátott rendelet kiegészítése. (B. K. 104.)

800/1929. P. M. sz. A földbirtokpolitikai célokra az államot megillető megváltási jog gyakorlása útján juttatott ingatlanok ellenértékének kiszámítására és a megállapított ellenérték kiegyenlítésére vonatkozó rendelkezéseknek végrehajtása (B. K. 109.)

27.145/1929. I. M. sz. A zalaszentgróti kir. járásbíróság területén működő kir. közjegyzők működési körének megállapítása. (B. K. 110.)

26.800/1929. I. M. sz. A bírói végrehajtásra vonatkozó egyes rendelkezéseket módosító és kiegészítő 1929. XIV. törvénycikk életbeléptetéséről és az ezzel kapcsolatos átmeneti rendelkezésekről. (B. K. 112.)

30.427/1929. I. M. sz. Szegeden negyedik kir. közjegyzői állás rendszeresítése. (B. K. 119.)

27.976/1929. I. M. sz. Gyomán kir. közjegyzői állás rendszeresítése. (B. K. 121.)

76.404/1929. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmiadó megállapítása szempontjából pengőértékre átszámítása. (B. K. 121.)

JUDICATURA.

397 Elidegenítési és terhelési tilalom. Hogy az elidegenítési és terhelési tilalom telekkönyvileg érvényesen feljegyezhető legyen, annak egyik szükséges előfeltétele az is, hogy az elidegenítési és terhelési tilalom harmadik személynek vagy magának az átruházónak a tilalmas ingatlan állagára vonatkozó igénye biztosítását célozza,

az ingatlan állagára vonatkozó igények az alperes elhalt férje javára telekkönyvi bekebelezéssel biztosított holtig tartó lakásból álló kikötmény és szolgálmi jog nem tekinthető,

nem vonatkozik az ingatlan állagára s nem érinti azt az a megállapodás sem, hogy amennyiben az ingatlan vevője az eladók részére visszatartott lakásba beköltözni akarna, a vevő köteles az udvarban eladók részére megfelelő lakást felépíteni s hogy mindaddig, amíg a vevő ezt a most említett új lakást fel nem építi, a házát el nem adhatja és meg nem terhelheti. (K. V. 4325/1927.)

398. Közös végrendelet visszavonása. Az örökhagyónak és férjének közös végrendelete a visszavonhatatlanság kikötésével az öröklési szerződés jellegét öltötte fel, minélfogva azt az örökhagyó egyoldalúan visszavonni, illetve a végrendeletben részesítettek sérelmére akár élők közötti ügylettel ingyenesen, akár halál esetére a közös végrendelettől eltérően intézkedni nem volt jogosult.

De nem volt erre joga az örökhagyónak azért sem, mert a férj hagyatékából a részére rendelt juttatást elfogadta.

A fennebb kiemelt szabály alól, amelynél fogva az örökhagyó a közös végrendeletben tett végintézkedését egyoldalúan vissza nem vonatta, a közös végrendeletnek csak általa tett azon intézkedései eshetnek kivétel alá, amelyek a végrendelezők intézkedéseinek összefüggésénél fogva viszonyosoknak nem tekinthetők, mert ezekre nézve a közös végrendelet a visszavonhatatlanság kikötése s a végrendeleti részesítés elfogadása dacára sem állapít meg vele szemben szerződési kötöttséget.

Valamint kivétel ugyanazon szabály alól az az eset, ha a közös végrendeletben az örökhagyó által részesítettek az örökhagyóval szemben kitagadásra okul szolgálható, vagy durva hálátlanság megállapítására alkalmas cselekményt követtek el, mert ebben

az esetben is az örökhagyó egyoldalúan visszavonhatja az általa részesítettek javára tett végintézkedését.

A közös végrendelet tartalmából, minden kétséget kizárólag megállapítható, hogy mindenik végrendelező a maga intézkedését, a másiknak intézkedésére tekintettel tette, ezek az intézkedések tehát egymással elválaszthatatlanul összefüggő, viszonyos intézkedések, amelyek a visszavonhatatlanság kikötésével szerződési kikötések jellegét vették fel.

Már most a fennebb kifejtettekből szükségképen folyik, hogy az E. jelű okiratba foglalt ügylet az oldalági felperesekkel szemben hatálytalan.

Másként áll a dolog az örökbefogadott gyermek felperesre nézve, mert bár a nevezett felperesnek ezekben a végrendeletekben felhozott tényei kitagadási okul az állandó birói gyakorlat értelmében valóságuk esetén sem szolgálhatnak, ugyanazok, alkalmasak lehetnek a nevezett felperes által az örökhagyóval szemben tanúsított durva hálátlanság megállapítására. — Ebben az esetben pedig az örökhagyó közös végrendeletbeli intézkedéseinek visszavonása ezzel a felperessel szemben hatályos.

A felebbezési bíróság azonban nem állapított meg tényállást ebben a kérdésben. (K. I. 4182/1928.)

399. Végrendelet hatálya a fenntartott kiegészítés elmaradása esetén. A végrendelezés tartalmából nyilvánvaló, hogy az örökhagyó végrendeletében vagyonának el nem hagyományozott felerészére a nyiregyházi jótékonycélú közintézményeket örökösivé nem nevezte ki, hanem azokban csak azt a kört határozta meg, amelyből örökösait kiválasztani kívánja, ebből a körből örökösinek kijelölését és azok részesedési arányának meghatározását azonban későbbi végrendeletére tartotta fenn.

A végrendeletnek szóbanforgó rendelkezése tehát örökösnevezést nem tartalmaz, hanem az örökösnevezésnek az örökhagyó későbbi végrendeletében kellett volna megtörténnie, minthogy pedig az örökhagyó utóbb egyáltalán nem végrendelezett, vagyonában sem az összes nyiregyházi jótékonycélú közintézmények, sem azok közül egyesek nem örökösödhetnek.

A végrendelet fenntartott kiegészítésének elmaradása ugyanis a végrendeleti intézkedés hatályára nincs ugyan befolyással, ha a kiegészítésnek teljes határozottsággal kifejezésre juttatott (befeje-

zett) végrendeleti intézkedésre kell vonatkoznia (pl. a végrendelező arra tartja fenn a végrendelet kiegészítésének jogát, hogy az örökösök részesedési arányát meghatározza, vagy eitérő részesedési arányt állapítson meg, vagy az örököst, vagy hagyományost meghagyással terhelje, a részesedést feltételhez kösse stb.), ezuttal azonban nem ez az eset, hanem az, hogy a kiegészítésnek kellett az örökhagyó akaratát teljes határozottsággal kifejezésre juttatni abban a kérdésben, hogy a vagyonának felére kik legyenek az örökösei abból a körből, amelyből örökösét kijelölni kívánta, vagyis a kiegészítő végrendeletnek kellett az alapvégrendeletbeli félbenmaradt — ennél fogva nem hatályos — intézkedést befejezni. — A nem hatályos végrendeleti intézkedés fenntartott kiegészítésének elmaradása pedig az eredetileg nem hatályos intézkedést hatályossá nem teheti. (K. I. 4716/1928.)

400. Alapítvány. Az alapítványi ügylet már létrejön azzal, hogy az alapító valamely megengedett tartós célra meghatározott vagyont rendel azzal a szándékkal, hogy alapítványként kezeltesék s így ahhoz hogy az alapítványi ügylet létrejöjtenek tekintesék, sem alapítólevél kiállítására, sem kormányhatósági jóváhagyásra nincs szükség.

Az sem lényeges kelléke az alapítványi ügyletnek, hogy az alapító az alapítvány szervezetét meghatározza-e, avagy azt egy már létező szervezetbe beleillessze, mert e tekintetben az alapító megfelelő rendelkezése hiányában a főfelügyeleti hatóság van hivatva intézkedni. (K. P. I. 5633. sz.)

401. Utólagos házasság által való törvényesítés. A házasságon kívül született gyermek az utólagos házasság által a törvény erejénél fogva mindkét szülő törvényes gyermekévé lesz, azonban ily esetben a törvényesítést nem maga a szülőknek a házasságralépésben megnyilatkozó ténye állapítja meg, hanem az utólagos házasság általi törvényesítésnek az az előfeltétele, hogy maguk a szülők, vagyis azok lépjenek egymással házasságra, kik a házasságon kívül született gyermeket nemzették.

A törvényesítés pedig ily esetben az utólagos házasság megkötése által minden más jogi cselekmény hozzájárulása nélkül a törvény erejénél fogva, vagyis a férj, a gyermek, vagy az anya beleegyezése nélkül, sőt esetleg akaratuk ellenére következik be, tehát sem az anyának, sem az atyának elismerése, mely egyébként

is csak bizonyíték jellegével bírhat, a férj részéről pedig a tőle való fogantatás mellett csak jogi vélelmet állapít meg a gyermeknek tőle való származására vonatkozólag, a törvényesítés joghatályának nem jogi feltétele s annak nem is szükséges kelléke. (K. P. III. 6407/1927.)

402. Öröklési szerződés. Az egyoldalú hatálytalanítás jogának fenntartása miatt az öröklési szerződést érvénytelennek nyilvánítani nem lehet.

A szerződéstől való egyoldalú elállás jogának a szerződésben való kikötése a szerződési szabadság elvéből folyik s általában meg van engedve.

Nincs is oly jogszabály, amely ennek a jognak a fenntartását az öröklési szerződéseknél tiltaná.

És nem tekinthető az öröklési szerződéstől való egyoldalú elállás (visszavonás) jogának fenntartása közvetve tiltottnak sem azáltal, hogy az 1876:XVI. t.-c. 35. §.-a csak a végrendeletek és halálesetre szóló ajándékozási szerződések szóbeli vagy írásbeli uton való visszavonásának módjáról rendelkezik és erre nézve a végrendeletek alkotására nézve megszabott alakosságok betartását írja elő, ellenben nem tartalmaz rendelkezést az öröklési szerződések visszavonásának módjáról,

mert nem szabályozza az idézett § az öröklési szerződés kikötés nélkül való egyoldalú visszavonásának módját sem, holott ennek a részesített személyében beálló bizonyos körülmények fennforgása esetén helye van és nem szabályozza ez a § az öröklési szerződés közös megegyezéssel való visszavonásának módját sem, amihez való joga pedig a szerződő feleknek elvitathatatlan.

Ennélfogva abból, hogy az öröklési szerződés visszavonása törvényileg szabályozva nincs, nem következtethető, hogy a törvény az öröklési szerződés egyoldalú visszavonását, illetve az erre vonatkozó jognak kikötését kizárni kívánta volna.

Való, hogy a közös végrendelet és az öröklési szerződés között az elvi különbség az előbbinek egyoldalú visszavonhatóságában s az utóbbinak egyoldalú visszavonhatatlanságában és ezzel a végrendelezési jog szerződészerű megkötöttségében van, minél fogva az egyoldalú visszavonhatóság fenntartásával kötött öröklési szerződés jogi hatása lényegileg a közös végrendelet jogi hatásával egyenlő, azonban az öröklési szerződésnél a végakarát szerződési

megkötöttségének a visszavonás beálltáig való fennállása mégis elvitathatatlan, minélfogva az egyoldalú visszavonás fenntartásával kötött öröklési szerződést közös végrendeletnek tekinteni nem lehet.

Nincs helye tehát a megtámadott öröklési szerződés érvénytelenítésének azon az alapon sem, hogy az az egyoldalú visszavonás jogának fenntartása folytán nem más, mint közös végrendelet, közös végrendeletet pedig az 1876:XVI. t.-c. 13. §-a értelmében csak házastársak alkothatnak. (K. P. I. 8027/1928.)

403. A hitvestársi öröklési igény elejtése fejében osztályegyezséggel megállapított, életfogytig tartó haszonélvezeti jog megszüntetése. Nem vitás tény, hogy néhai N. Ádám örökhagyó a —. szám alatt felvett ingatlanokat maga szerzte és hogy utána sem leszármazó, sem végrendelet nem maradt. A hagyatéki tárgyaláson az örökhagyó özvegye hitvestársi öröklés, az örökhagyó testvérei, a felperes és N. József pedig ági öröklés jogcímén támasztottak igényt az ingatlanokra, míg az 1927. évi augusztus 25-én tartott hagyatéki tárgyaláson abban egyeztek meg, hogy az ingatlanokat az örökhagyó testvérei öröklik, az özvegy pedig megkapja az ingatlanok holtig tartó haszonélvezeti jogát, amely az örökhagyóval 1913. április 28-án kötött ajándékozási szerződés alapján már úgyszólván be volt kebelezve javára és egyben kötelezettséget vállalt özv. N. Ádámné az iránt, hogy ha özv. R. Antalné jelzálogos hitelező 800 K tőke követelésének a kifizetését igényli, azt az örökösök részére előlegezi.

Az ingatlan hagyaték, mint az örökhagyó által visszterhes úton szerzett vagyon, az örökhagyónak szerzeményi és nem ági vagyona volt és amennyiben az ingatlanokat az atyai örökségeért kapott pénzen vette, ági vagyonnak a vételükre fordított pénzes összeg és nem az ingatlanok tekintendők. Ily körülmények között alapos az alperesnek az a védekezése, hogy haszonélvezeti joga többé nem az örökhagyóval 1913. évi április 28-án kötött ajándékozási szerződésen, hanem az ellentétes öröklési igényeket kiegyenlítő osztályegyezségen alapszik és a fennforgó körülményekből okszerűen következik, hogy az ági örökösök az alperes holtig tartó haszonélvezeti jogát hitvestársi öröklési igényének elejtése fejében ismerték el. Indokolt ez a következtetés annál inkább, mert az alperes az osztályegyezség szerint a holtig tartó haszonélvezeti

jog átengedése fejében özv. R. Antalné jelzálogos követelésének esetleges előlegezésére is kötelezve volt, holott az örökhagyóval kötött ajándékozási szerződés alapján őt ilyen kötelezettség nem terhelte.

A hitvestársi öröklési jog elejtése fejében osztályegyezséggel megállapított életfogytig tartó haszonélvezeti jognak az örökhagyó halála után elkövetett érdemtelenség vagy hálátlanság okából való megszüntetése éppen úgy nem foghat helyet, mint magának a hitvestársi öröklési jognak a megszüntetése és nem szüntethető meg az alperes haszonélvezeti joga újabb házasságkötése alapján sem, mert ez a jog nem özvegyisége, hanem élete tartamára szól.

A felperes felülvizsgálati kérelme ezek szerint alaptalan lévén, a kir. Kuria ezt elutasította. (K. P. I. 1428/1927.)

404. Kötelesrész és örökbefogadás. Jogsabályaink szerint a kötelesrészre jogosított leszármazó kötelesrésze örökbefogadás által nem sérthető, s ennélfogva az örökbefogadott gyermek a korábban született törvényes gyermeket illető kötelesrész arányának meghatározásánál számításba nem vehető, jóllehet egyébként örökbefogadott gyermek öröklési joga a törvényesével egyenlő. (K. P. I. 6321/1927.)

405. A követeléssel együtt átruházott biztosítéki jelzálogjog átruházása a telekkönyvbe bejegyezhető. Felfolyamodó kérelme arra irányult, hogy a budai 17454. sz. tkvi betétben a többtermelő gazdasági és kereskedelmi r.-t. tulajdonául felvett ingatlanra 10.377/1928. tk. sz. végzéssel H. Pál javára 1000 pengő s 8% kamata erejéig bekebelezett biztosítéki jelzálogjog engedmény címén a vas- és fegyverkereskedelmi r.-t. javára kebeleztessék be. E kérelem teljesítését az elsőbíróság azon okból tagadta meg, hogy az átruházott jelzálogjog biztosítéki összegre vonatkozik, ez pedig a tulajdonos hozzájárulása nélkül át nem ruházható.

A bemutatott engedményokirat szerint H. Pál jelzálogos hitelező a szállított áruk vételára címén 1000 P. tőke s jár. erejéig fennálló követelését az ennek biztosítására szolgáló s az adós cég tulajdonát képező ingatlanra bekebelezett biztosítéki jelzáloggal együtt engedményezte a folyamodóra, kijelentve, hogy a követelés egyenértékét megkapta, a követelés fennállásáért szavatol s a jelzálogjognak engedmény jogcímén az engedményes javára való be-

kebelezésébe beleegyeznek.

Az engedményezéshez általában az engedményezett beleegyezése nem szükséges. Adott esetben a kérdés az, vajjon a m. kir. Kuria 8. számú jogegységi határozata s az abban kifejtettek akadályozzák-e a kérelem teljesítését.

A 8. sz. jogegységi döntvény nem a jelenhez hasonló esetre vonatkozik, amikor t. i. a hitelező személyében áll be változás, hanem oly esetről, melyben a jelzálogtulajdonos, illetve az adós személyében áll be változás, midőn kimondja, hogy a hitelbiztosítéki összeg erejéig bejegyzett jelzálogjogra vonatkozólag oly tkvi feljegyzés, mely szerint a biztosítéki jelzálogjog az eredeti adós személyében történt változás után, az utóbbinak helyébe lépő új adós eme hitelviszonyból keletkező tartozásának biztosítására szolgál, nem engedhető meg. E határozat indokolásában azonban oly motívumok vannak, melyek az adott esetre is vonatkoztathatók s melyekkel ép ezért foglalkozni kell a kérdés elbírálásánál.

A kir. Kuria a telekkönyvi közhitel elvéből és tkvi rts. 65. §-ának 2. bekezdéséből arra a következtetésre jut, hogy a hitelbiztosítéki jelzálogjog bejegyzése alkalmával egyedileg meg kell határozni a hitelviszonyban szereplő hitelezőt és adóst, a biztosítéki jelzálog tehát csak egyedileg meghatározott személyek közötti jogviszonyból eredő követelések biztosítására szolgálhat, már pedig a jogviszonyban szereplő személy megváltoztatása esetében a biztosítéki zálogjog szempontjából új jogviszony keletkezik s az, hogy a jelzálogjog nem az eredeti, hanem a másik jogviszonyból származó követelés biztosítására szolgáljon, a később álló jelzálogos hitelezőkre nézve sérelmes volna, mert ők a korábbi jogviszony megszűnése alapján kedvezőbb rangsorhoz jutnának.

A kir. Kuriának ez az okfejtése s ezzel maga az elfoglalt elvi álláspont is megdőlt az újabb jogfejlődéssel, melynek kifejezői az 1925:XV. törvénycikk és az 1927:XXXV. törvénycikk rendelkezései.

Ez utóbbi a biztosítéki jelzálogjog átszállásának telekkönyvi feljegyzését a 66. §-ában a keretbiztosítéki jelzálogjog átruházásának tkvi. feljegyzését a 70. §-ában engedi meg.

Igaz, hogy ez utóbbi törvény még életbe nem lépett, de kétségtelen s erre indokolása is rámutat, hogy rendelkezései az újabb jogfejlődésnek felelnek meg. Viszont az 1925:XV. törvénycikk

már életbelépett s ennek rendelkezései megengedik, hogy a telekkönyvi tulajdonos egy megszűnt jelzálogjog ranghelyét az előzőnél nem terhebb új követelés (hitel biztosítására) fenntartsa. E rendelkezéssel megdőlt a 8. számú jogegységi határozat azon főindoka, amely a később álló jelzálogos hitelezőkre háruló sérelem tekintetében fentebb már említett.

A kifejtettek szerint a kir. törvényszék úgy találta, hogy az a körülmény, miszerint az engedményezéshez s a jelzálog átruházásához a telekkönyvi tulajdonos hozzá nem járult, valamint a m. kir. Kuria 8. számú jogegységi határozata ma már nem állhat utjában annak, hogy a követeléssel együtt átruházott biztosítéki jelzálogjog átruházása a telekkönyvben bejegyeztessék. (Budapesti kir. törvényszék. Pf. 15.348/1928.)

406. Financirozási szerződés. A financirozási szerződés lényegileg nem egyéb, mint kölcsön adásra vonatkozó előszerződés. Az ilyen szerződés, amennyiben a kölcsönügylet lényeges elemeit felöleli, — általában érvényes és attól az a fél, aki magát a kölcsön nyújtására kötelezte, pusztán azzal az okadatolással, hogy a financirozási szerződési kötelmet nem szül, — el nem állhat. (K. P. IV. 1671/928.)

407. Közszerzemény elvesztése. Az alperesnek több éven keresztül pusztán vagyonszerzés céljából, kölcsönösen elhatározott amerikai tartozkodása sem a házastelek együttélését, sem azok szerzeményi közösségét még meg nem szüntette ugyan, következőleg felperes nemcsak az alperessel netán együttesen folytatott, hanem az alperesnek elkülönített tevékenységéből eredő vagyonszaporulatra is jogosan támaszthatna közszerzeményi igényt abban az esetben, ha az alperes tartós távolléte dacára fennállónak tekintendő házassági életközösséget egyoldalulag és vétkesen meg nem szakította.

A felperes azonban azzal a magatartásával, amely szerint az alperes távollétében idegen férfival közös háztartásra lépett, a távollét folytán csak szünetelő házassági együttélést egyoldalulag önkényesen felbontotta és ezzel önmaga szüntette meg azt az állapotot, amelyen a közszerzemény jogi súlypontja nyugszik.

Mert amint a házasság jogintézménye a házastársak között ethikai és phsikai szempontból a törvény által is védett életközösségben találja erkölcsi tartalmát, úgy másrésről a házassági ka-

pocs gazdaságilag is csak a felek együttélésének bensősége és kölcsönhatása mellett eredményezhet mind a két fél érdekének egyaránt megfelelő közösséget, — amiből önként következik, hogy felperes a megszüntetett házassági együttélés után, tehát a különélés alatt alperes által Amerikában szerzett vagyonban közszerzeményi részesedésre jogszerűen igényt nem támaszthat. (K. P. III. 1563/1927.)

408. Örökbefogadásból eredő kötelezettségek. Téves a fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja is, amely szerint a nagykoru vagy nagykorúsított gyermek házasságkötése, mint annak legszemélyesebb joga ellen a vérszerinti szülő is csak akkor emelhetné fel tiltó szavát, ha a választott egyén, társadalmi állására és személyes viszonyaira való tekintet nélkül csak erkölcsi tekintetben esik súlyos kifogás alá, — mert az örökbefogadásból eredő kötelezettségek súlyos megsértésének minősül a szülő és gyermek közti viszony természetében és rendeltetésében gyökerező gyermeki kötelezettség oly fokú megsértése is, amelyre a kölcsönös elnézés és engesztelődés rendes mértékét többé alkalmazni nem lehet. (K. P. III. 1801/1928.)

409. Ági vagyon. A fellebbezési bíróság a birói gyakorlatban állandóan követett jogszabálynak megfelelően foglalta el ítéletében azt az álláspontot, hogy amennyiben az örökhagyó hagyatékában az ági vagyon természetben nincs meg, a hagyatékában meglevő vagyont pedig az örökhagyó nem az ági vagyon vagy egyes részeinek cserébeadása, hanem vétel útján szerezte, — akkor az oldalági örökösöknek nem a hagyatéki vagyonra természetben, hanem a szerzeményi vagyonból álló hagyaték értéke erejéig csak az elidegenített ági javak vételárára van igényük. (K. P. I. 4180/1926.)

410. Ági vagyon és közszerzemény. Jogszabályaink értelmében az ági vagyon eladásából befolyt vételáron a házasság tartama alatt szerzett ingatlan közszerzeményi vagyon és ebből az oldalági örökösök ági öröklés címén csak az ági vagyon eladásából befolyt vételárat igényelhetik, míg maga a vett ingatlan tulajdonjoga hitvestársi öröklés címén a hátrahagyott házastársat illeti. (K. P. I. 4001/1927.)

411. Szükségörökös igénye. Az állandó birói gyakorlat értelmében a szükségörökös abban az esetben is igényelheti kötelelésrészének tehermentes kiadását, ha az örökhagyó végrendelete

értelmében a kötelesrészt meghaladó örökrészben részesül, ha csak az örökhagyó őt a végrendelet megtámadásától kötelesrésze szorítás terhe alatt el nem tiltotta. (K. P. I. 1520/1925.)

412. Utóörökös nevezés. A végrendelet szerint az örökhagyó az összes vagyonára a feleségét, az alperest nevezte meg örökösének azzal, hogy ez a vagyont teljességében megőrizve az örökhagyó legközelebbi rokonaitól származó egy vagy két T. nevet viselő és az alperes által tetszése szerint kijelölendő fiúgyermekre hagyja.

Jogszabályaink értelmében az örökhagyó az utóörökösök személyének kijelölését az előörökösre is bizhatja, ha a kinevezhető utóörökösök körét szabatosan meghatározta.

Azzal a rendelkezéssel, hogy a legközelebbi rokonaitól származó egy vagy két T. nevet viselő fiúgyermeknek hagyassék a vagyon, az örökhagyó világosan megjelölte azoknak a körét, akik közül az alperes utóörökösnevezési jogát gyakorolhatja.

A végrendelet az utóörökös személyének kiválasztását és megnevezését határidőhöz nem kötven, az alperes az utóörökös kijelölésére nézve neki biztosított jogot a haláláig bármikor gyakorolhatja. (K. P. I. 1862/1927.)

413. Kamat kötelesrésznél. A késedelmi kamatra vonatkozó részében a m. kir. Kuria a fellebbezési bíróság ítéletét anynyiban megváltoztatta, hogy a késedelmi kamatot az örökhagyó halála napjától ítélte meg, mert a késedelmi kamat a kötelesrész tőkeösszegének átértékelése esetén is a hagyaték megnyitla napjától és nem az ítélelhozás napjától jár. (K. P. I. 2863/1927.)

414. Ingatlanközvetítés üzletszerűsége. A Kuria szerint — amint ezt már több határozatában kifejezésre jutatta — de a közönséges felfogás szerint is a közvetítés üzletszerűségének alkat-eleme az ellenszolgáltatás (díjazás) kikötésén felül az is, hogy az illető a közvetítést hivatásszerűen, több ízben gyakorolja. Fogalmilag ki van zárva tehát az üzletszerűség akkor, ha valaki a közvetítést ellenszolgáltatás kikötése mellett ugyan, de nem hivatásszerűen nem is többször, hanem csupán alkalmasszerűen, egyszer vállalja.

Amennyiben tehát a felperes az ingatlanközvetítést nem hivatásszerűen, hanem csak alkalmasszerűen, egy ízben vállalta volna, ez esetben pusztán az a körülmény, hogy a közvetítési díjazást

kötött ki a maga részére, — a közvetítést üzletszerűvé nem minősítené s ez alapon a felperes keresetével elutasítható nem lett volna.

A kir. Kuria azonban a felperes által csatolt levelekből megállapította, hogy a felperes ingatlanközvetítéssel hivatásszerűen foglalkozott. (K. P. VII. 1201/1928.)

415. Osztályegyezség. J. örökhagyó nem hagyott maga után oly végrendeletet, illetve nem tett egyéb oly végintézkedést, amely utóörökösrendelést foglal magában.

S minthogy utóörököst csak az örökhagyó rendelhet ki és pedig végrendeletben, öröklési szerződésben vagy halálesetre szóló ajándékozási szerződésben, ennél fogva a fentebb ismertetett egyezség megkötése alkalmával a felek akkor, mikor utóöröklésről intézkedtek, az akaratuk kifejezésére helytelen megjelölést használtak.

Az említett egyezség alkalmával ugyanis az érdekelt felek akarata arra irányult, hogy az egyezségben megjelölt ingatlanokat a felperes kapja tulajdonul azzal a korlátozással, hogy halálával ezeknek az ingatlanoknak a tulajdonjoga a felperes gyermekeit illesse. (K. P. I. 20/1928.)

416. Megajándékozott örökösének hálátlansága. Való ugyan, hogy az ajándékozási ügylet rendszerint csupán a megajándékozott személy hálátlansága miatt hatálytalanítható,

mind a mellett az ajándékozó nincsen elzárva attól, hogy megfelelő esetekben a megajándékozottal kötött ajándékozási szerződés alapján a megajándékozott örökösével, mint általános jogutódjával szemben is — bírói útonsorgalmazhassa, ha t. i. az ajándékozó részéről adott ajándék tárgya öröklés útján átment a megajándékozott személy örökösének tulajdonába és birtokába, ez utóbbi pedig az ajándékozóval szemben olyan magatartást tanúsított, illetve olyan ténykedéseket követett el, amelyek a vastag hálátlanság ismérveit kétségtelenül magukban foglalják,

mert a megajándékozott örököse az ajándékozott vagyon örökség gyanánt való elfogadásával e vagyonra nézve is a megajándékozott örökhagyó jogaiba, de kötelezettségeibe is lépve, amennyiben az örökhagyót terhelő kötelezettségeket az ajándékozó irányában megszegi, az ajándékozót kétségtelenül megilleti az a jog, hogy a megajándékozott örökösével szemben ennek hálátlansága esetén az a megajándékozottal kötött ajándékozási szerződés hatálytalanítását érvényesíthesse. (K. P. V. 6767/1926.)

417. Váltó; kárkamat Az 1923:XXXIV. t.-c.-ben meghatározott kárkamat nyilvánvalóan váltókövetelés után is jár miután nincs megállapítás arra és panasz sincs a tényállásnak olyan irányban meg nem állapítása miatt, hogy az alperes a kölcsönrel nem nyereszkeskedhetett és késedelme nem vétkes, megfelel az anyagi jognak a felebbezési bíróságnak az a döntése, amellyel az alperest a kereseti követelés után a t.-c. 2. §. 1. bekezdésében meghatározott magasabb kárkamat fizetésére kötelezte. (K. VII. 3660/1928.)

418. Személyazonosság közvégrendeletnél. A kir. közjegyző előtt tett végrendelet felvételénél az 1874:XXXV. t.-c. 82. §-a értelmében alkalmazandó ugyan az idézett törvény 70. §-ának az a rendelkezése is, hogy a kir. közjegyző, ha a felet nem ismeri, annak azonosságáról két előtte ismert tanu útján vagy egyéb teljes hitelt érdemlő adatok által meggyőződni tartozik, valamint alkalmazandó ugyancsak az idézett törvény 79. §-a c) pontjának az a rendelkezése is, hogy a közjegyzői okirat bevezető részének magában kell foglalnia annak az előadását, hogy a kir. közjegyző a felet személyesen ismeri, vagy hogy mi más módon győződött meg annak személyazonosságáról; azonban ugyancsak az 1874. évi XXXV. t.-c. 68. §-a a jelzett követelményeket nem sorolja azok közé, amelyek megtartásának elmulasztása a közjegyzői okiratot közokirat erejétől megfosztaná.

Ez azt jelenti, hogy az 1874:XXXV. t.-c. 70. §-ában és 79. §-ának c) pontjában megszabott követelményeket a törvény a közjegyzői okiratnak nem érvényességi, hanem csak óvatossági kellékeiül tekinti, amiből pedig szükségképpen következik, hogy ha a közvégrendelet az 1874:XXXV. t.-c. 70. §-ában és 79. §-ának c) pontjában megszabott követelményeknek nem is felel meg, — ami a dolog természete szerint fennforog akkor is, ha a közvégrendeletnek a végrendelező személyazonosságának megállapítását tárgyazó tartalma valótlan — ez a közvégrendeletet egymagában érvénytelené nem teszi s a végrendelező személyazonossága, ha azt vitássá teszik, a perben bizonyítható.

Ezeknél fogva, bárha a megtámadott közvégrendeletnek az a tartalma, hogy a végrendelező személyazonosságát az eljáró kir. közjegyző előtt M. Jusztin és M. György személyazonossági s egyszersmind ügyleti tanuk igazolták, a felebbezési bíróság által elfogadott s meg nem támadott tényállás szerint a valóságnak nem

felel meg, tévedett a felebbezési bíróság akkor, amikor a megtámadott közvégrendeletet csupán ennek az alapján érvénytelennek nyilvánította, hanem, minthogy a felperes a végrendelező személyazonosságát is kétségbe vonta, az alperes pedig azt bizonyítani kívánta, tartozott volna a felebbezési bíróság az elsőbíróság által idevonatkozóan már beszerzett bizonyítékok felhasználásával és szükség esetén az alperes által felajánlott további bizonyítás felvételével a tényállást megállapítani abban a kérdésben is, hogy a megtámadott végrendelet az örökhagyótól származik-e, vagy nem, mert ennek kiderítése nélkül a végrendelet érvényessége felett a a kifejtettek szerint határozni nem lehet.

A felebbezési bíróság azonban a személyazonosság kérdésében a tényállást nem állapította meg, minélfogva ítélete ezúttal az ügy végelintézésére alkalmatlan.

Mindezekhez képest a kir. Kuria a felebbezési bíróság ítéletét a Pp. 543. §-a értelmében feloldotta s a felebbezési bíróságot további eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. (K. P. I. 3975/1927.)

419. Házastársak egyidejűleg tett két külön szóbeli végrendelete. Az 1876. évi XVI. t.-c. „az írásbeli magánvégrendeletekről“ szóló I. fejezetének 13. §-ában azt a rendelkezést tartalmazza, hogy: „Házastársak feljogosítva vannak végrendelezésüket ugyanazon írott magánvégrendeletbe foglalni, akár tartalmaz e végrendelet a házastársak közötti kölcsönös intézkedést akár pedig nem“.

„A közvégrendeletekről és közjegyzőnél letéteményezett írásbeli magánvégrendeletekről“ szóló III. fejezet 21. §-a pedig a 13. §-nak fent idézett rendelkezését a közvégrendeletekre is kiterjeszti.

Az idézett törvény alapján tehát közös végrendelet alatt két végrendeletnek egy közös okiratba való foglalását kell érteni. Szóbeli közös végrendelettről a törvény nem tesz említést, nyilvánvalóan azért nem, mert szóbeli végrendeletnél a közösség alapját képező okirat hiányzik, amihez képest a szóbeli közös végrendelet keletkezése fogalmilag kizártnak tekintendő.

Ha a házastársak egyidőben, illetve egymást nyomban követően egymás jelenlétében, ugyanazon tanuk előtt, közös vagyonukról — esetleges előzetes megegyezés alapján — azonos tartalommal szóbelileg végrendeleznek, ezzel nem egy közös, hanem két külön szóbeli végrendeletet alkotnak.

A fentebb idézett törvényes rendelkezések a házastársaknak különben is csak jogot adnak közös írott végrendelet alkotására, a nélkül, hogy őket arra köteleznék, amihez képest a házastársak közös és kölcsönös végintézkedéseiket különálló írott végrendeletekbe foglalhatják, vagy ilyen tartalmú szóbeli végrendeleteket tehetnek.

A kifejtettek alapján a felebbezési bíróság ítéletének e részben való megváltoztatásával ki kellett mondani, hogy a kereset nem utasítható el azon az alapon, mikép az örökhagyók végintézkedése közös szóbeli végrendeletnek tekintendő s mint ilyen semmis. (K. P. I. 2085/1927.)

420. A mezőgazdasági haszonbérleti szerződéseknek jóváhagyás kieszközlése céljából való bemutatása s azoknak tudomásulvétele a szerződés érvényességének a feltétele. A felperesek kereseti igényének elbírálása s főleg az alkalmazandó anyagi jogszabályok szemponjából üggyöntő az a kérdés, hogy alperesek azt a haszonbérleti szerződést, amelyet a felperesek jogelődeivel: elmebeteg P. Istvánnal és annak nejevel nem vitásan megkötöttek, s amelynek alapján a perbeli ingatlanokat mint haszonbérlok birtokukba vették, a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának bemutatták-e s nevezett albizottság a haszonbérleti szerződést jóváhagyta-e?

A mezőgazdasági haszonbérleti szerződéseknek a gazdasági albizottsághoz a jóváhagyás kieszközlése céljából való bemutatása s azoknak a gazdasági albizottság által történt kifejezett vagy hallgatólagos tudomásulvétele ugyanis az 1920. évi XXXVI. t.-c. 49. §-a értelmében — a törvény által ki nem vett esetekben — a szerződés érvényességének a feltétele.

Kitűnik ez az 1920:XXXVI. t.-c., valamint az 1924. évi VII. t.-c. 1. §-aiban nyomatékosan kifejezett, közérdeket védő törvényhozási célzatból, úgy az 1920:XXXVI. t.-c. 96—98. §-aiban foglalt büntető szabályokból is, amennyiben e rendelkezések arra engednek következtetést, hogy a törvényhozó a gazdasági albizottsághoz be nem mutatott s ezáltal jóvá nem hagyott haszonbérleti szerződéseket érvényesnek elismerni egyáltalán nem akarta. (K. P. VI. 789/1928.)

421. Telekkönyvi ügyekben a másodbíróság megváltoztató végzése ellen további felfolyamodásnak helye nincs.

A telekkönyvi rendtartás 145. §-ának első bekezdése szerint, ha a másodbíróság — miként a jelen esetben történt — a felfolyamodást elutasította vagy más kifejezéssel, az elsőbíróság végzését helybenhagyta: további felfolyamodásnak nincs helye és alaptalanul hivatkozik a felfolyamodó cég felfolyamodása megengedett voltának bizonyítása végett az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok 153. §-ára, amely szerint: „a 145. §. olyképp változik, hogy a telekkönyvi ügyekben felfolyamodásnak harmadbírósághoz is birtokon belül van helye, minélfogva valamely bejegyzés kitörlése csak azon legfelsőbb bíróság határozata után eszközölhető, amelyhez a fél folyamodott,“ mert ez a 153. §. az 1868:LIV. t.-c. életbeléptetése és az erre szükséges átmeneti intézkedések tárgyában 1869. évi március kó 30-án kelt igazságügyminiszteri rendelet XIX. cikkének 2. pontjának rendelkezéséhez képest hatályát veszítette, mert miután e XIX. cikk 2. pontja az Ideiglenes Törvénykezési Szabályoknak a telekkönyvekről szóló XII. fejezetéről akként rendelkezik, hogy; „a telekkönyvekről szóló fejezetből a 145., 148., 149., 150., 154. és 158. §-a ideiglenesen továbbra is fenntartatnak,“ nyilvánvaló, hogy az Ideiglenes Törvénykezési Szabályoknak a hivatkozott igazságügyminiszteri rendelet XIX. cikke 2. pontjában föl nem sorolt 153. §-a többé nincsen már hatályban. (K. Pk. V. 787/1928.)

422. A tényleges szolgálatban álló katonatisztek nősülésénél a kötendő házasság anyagi biztosítása. A tényleges szolgálatban álló katonatisztek nősülésénél a kötendő házasság anyagi biztosítása a közérdek szempontjából kívántatván meg, — az ezen közjogi tekintet alá eső érdekre tekintettel az ezzel ellentétben álló minden olyan jogügylet, mely a felek akarata szerint arra irányul, hogy a házassági biztosíték rendeltetése elől elvonassék, érvénytelen, — mint ezt a Kuria 72. sz. polgárjogi határozatában (1896. I. G. 83. sz.) kimondta.

Ugyanezt mondta ki az 1913. évi szept. hó 1-én kelt királyi elhatározással jóváhagyott F. alatti nősülési szabályzat 15. és 18. §-a is azzal, hogy az óvadéktőke jövedelme az óvadéki kötelék tartama alatt a házastársak javára az állásszerű megélhetés javítására rendelendő és hogy az óvadéknyújtó és a házasulandók között olyan megállapodások, amelyek a házassági óvadékul rendelt tőkének, vagy kamatának felajánlása tekintetében az ajánlati okmány tartal-

mával ellentétben állanak, érvénytelenek, akár a házasságkötés előtt, akár utóbb jöttek létre.

E jogszabálynál fogva bizonyított volta esetében sem érvényesíthetnék alperesek azt a megállapodást, hogy a II. r. felperes nagyszülei, néhai M. M. és neje által tisztii óvadék céljaira az A) alatti okiratban felajánlott és évi 3000 korona kamat fizetése tekintetében vállalt és az ingatlanokra bekebelezett zálogjoggal biztosított kötelezettség csupán a házasságkötés lehetővé tételét, vagyis a nősülési engedély elnyerését célozta, egyébként azonban csak szinlegesen, komoly kötelezettségvállalási szándék nélkül jött létre.

A kötelezettség tartama azonban az elvállalásának időpontjában irányadó jogszabályok alapján ítélendő meg. A néhai M. M. és neje által 1916. évi április hó 28. napján történt kötelezettség vállalás időpontjában pedig az F. alatti nősülési szabályzatban foglalt jogszabályok lévén irányadók: ezek szerint az ott meghatározott egész óvadéki kamat tekintetében érvénytelen volt a kötelezettségnek szinlegessé tétele: következképpen nem válhatott az részben megengedett és érvényessé akkor sem, midőn a kötelezettség elvállalása után tizenkét évvel, az óvadék felajánlóinak halála után a 6. alatti szabályzatban foglalt olyan új jogszabály keletkezett, mely az 1928. évi május hó 1. napja után benyújtandó nősülési kérvényekre vonatkozólag a 30 éves kora felüli tisztelnél az V. rangosztályig bezáróan csupán 10.000 pengő óvadéktőke biztosítását követeli meg. Nem helytálló tehát a felebezési bíróságnak az az álláspontja, hogy az óvadéktőkének 10.000 pengőt meghaladó része tekintetében az ügylet szinlegességére alapított kifogás sikerrel érvényesíthető, hanem az óvadéktőke utólagos leszállítása csak az átértékelés mértéke tekintetében jöhet számításba.

De nem alapos II. r. alperesnek az a panasza sem, hogy az óvadéki kamat fizetésének kötelezettsége, mint az örökhagyó által ingyenesen vállalt életjáradék szolgáltatása reá, mint örökösre személyes kötelezettség gyanánt át nem száll;

mert jogszabály szerint az ingyenesen vállalt életjáradéki kötelezettség csak kétség esetén nem száll át az adós örököseire; a tisztii házassági óvadéki kamat tekintetében azonban az intézmény rendeltetésénél fogva nincs kétség aziránt, hogy annak szolgáltatására vonatkozó kötelezettség nemcsak az adós élettartamára,

hanem a házassági óvadék nyújtásának egész tartamára vállaltatik és ekként magából az óvadék természetéből folyóan ez adós örököseire is átszáll.

Minthogy pedig az 1928: XII. t.-c. nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely a katonatiszti házassági óvadék kötelezett kamatainak átértékelését az óvadéknyújtó magánszeméllyel szemben kizárná és minthogy alperesek az óvadéknyújtó néhai M. M.-nak végrendeleti örökösei: ennél fogva a felebbezési bíróság anyagi jogszabály sértése nélkül bocsátkozott az óvadéki kamat átértékelésébe.

De alaptalanok az ügy érdemét érintő egyéb panaszok is, mert a m. kir. Kuria említett 72. sz. polgárjogi határozatában foglalt jogelv szerint a katonai nősülési biztosíték céljára és rendeltetésére való figyelemmel az a kamatjövedelem, mely az ennek fizetésére kötelezett féltől a lejárat után késedelem nélkül nem igényeltek, később már nem lesz keresettel érvényesíthető: ennél fogva a keresetindítást megelőző időre támasztott kamatkövetelés elutasítása az anyagi jognak megfelel; végül mert helyes az 1927. évi október 1. napjától kezdve történt marasztalás is, mivel az örökhagyónak az a rendelkezése, hogy a halálát követő első év jövedelme síremlékére fordíttassék, nem zárhatja ki a szintén hagyatéki terhet alkotó kötelezettségnek mérsékelten valorizált kielégítését. (P. II. 8602/1928. sz.)

423. Hitvestársi öröklés. A Kuria 218. számú elvi határozata értelmében az érvényes házassági frigyén alapuló hitvestársi öröklésre való igény csak a házasság jogerős felbontása esetében enyészik el s így sem a házastársak állandó különélése, sem az életben maradt házastársnak oly magatartása, amely érdemtelenségi ok megvalósítása nélkül házassági perben vétkességének megállapítását vonná maga után, a hitvestársi öröklést meg nem szünteti.

A kir. Kuria gyakorlata szerint a házastársat a 218. számú elvi határozatban nem érintett abban az esetben sem illeti törvényes öröklési jog, ha az örökhagyó — halála idejében — a házasság felbontását kérhette és ez iránt vagy az ágy- és asztaltól való elválasztás iránt a keresetet megindította, vagy erre megbízást adott — avagy a kereset megindításában gátolva volt.

Igaz, hogy a beszerzett iratok szerint az örökhagyó az úgynevezett tanácsköztársaság idejében 1919. június hó 17. napján

házasságának felbontása iránt keresetet indított és a tanácsköztársaság családjogi bírósága 1919. évi július hó 2-án kelt ítéletével a házasságot felbontotta.

A rendes bíróságok működésének szünetelése alatt lefolytatott ez az eljárás és az ennek folyamán hozott említett határozat azonban a 4038/1919. M. E. számú rendelet 2. és 4. §-ai értelmében érvénytelen. (K. I. 2317/1928.)

41. Vagyonátruházási illeték. Az 1923. évi XXXII. t.-c. 8. §-ának c) pontja és az ezen törvény életbeléptetésére vonatkozó 1923. évi 117.303. számú pénzügyminiszteri rendelet 1. §-a szerint úgynevezett előzetes illeték fizetésnek kötelezettsége csak „ingatlanok élők között kötött jogügylettel történő visszerhes átruházása esetén“ áll fenn, ezek közé pedig a birói árverési vételek külön törvényes rendelkezés hiányában sem sorolhatók, ennél fogva az 1920. évi XXXII. t.-c. 50. §-ának első bekezdése szerinti késedelmi kamatfizetési kötelezettség csak a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 20-ig naptól kezdődik. (5548/1928 — P. sz.)

42. Vagyonátruházási illeték. Az olyan ingatlan tulajdonjogának ugyanazon szerző javára telekkönyvi kiigazítás címen való bekebelezése után, amely eredetileg öröklési illeték alá eső jogcímen szereztetett meg, ujabban vagyonátruházási illeték nem követelhető.

A bizonyítási eljárás adatai szerint azok az ingatlanok, amelyeknek tulajdonjoga az illetékkiszabás alapjául szolgáló nyilatkozat alapján kiigazítás jogcímen kebelezetett be a panaszos javára, azonosak azokkal az ingatlanokkal, amelyeket panaszos szülői uton örökölt és amelyek neki a kir. járásbíróság hagyatékátadó végzésével átadattak.

Tekintve, hogy ezek szerint a szóban forgó ingatlanok öröklési illeték alá eső jogcímen szállottak át a panaszosra: a m. kir. közigazgatási bíróság a kir. pénzügyigatóság panaszolt végzésében felhívott 1920. évi XXXIV. t.-c. 112. §-ának alkalmazására jogalapot fennforogni nem látott. (10.726/1928. — P. sz.)

43. Örökbefogadási illeték. A panaszos az 1921: XXXIII. t.-cikkbe foglalt trianoni békeszerződés 211. cikkének c) pontjára alapítja azt az álláspontját, hogy az általa képviselt G. Silvia nagykorú olasz állampolgár örökbefogadási szerződésére nem a 68.600/1924. P. M. sz. rendelet 8. §. 1. pontjában az idegen állampolgárokkal szemben megállapított nagyobb, hanem ugyan-

azon § 2. pontjában a nagykorú magyar állampolgárookra megállapított alacsonyabb bélyegilleték alkalmazandó.

A trianoni békeszerződésnek idézett pontja azt a rendelkezést foglalja magában, hogy Magyarország „a szövetséges és társult hatalmak polgáira, javaikra, jogaikra vagy érdekeikre... nem vet ki... magasabb illetéket... mint aminők saját állampolgárait... terhelik, vagy terhelnék.”

Ez a rendelkezés, így külön kiszakítva, támogatni látszik a panaszos álláspontját. De a 211. cikk egész tartalmából és összefüggéséből kétséget kizárólag meg lehet határozni a jogviszonyoknak azt a körét, amelyekre az említett cikk kivételes rendelkezései alkalmazást nyerhetnek. A cikk a) pontja határozottan megjelöli a jogviszonyokat azzal, hogy „szakma, hivatás, kereskedelem és ipar” gyakorlását sorolja fel az egyenlő elbánás alapjául. Ezért a cikk többi rendelkezései is ennek megfelelően magyarázandók. A dolog belső természete szerint is ilyen rendelkezésnek csak a gazdasági élet keretében lehet helye s az abban foglalt kivételt, már a kivételes intézkedések, az általános jogszabályok szerinti megszorító magyarázat mellett ennél tágabb körre kiterjeszteni nem lehet, nem lehet különösen a családjog keretében tartozó olyan tényre, amelynek következménye — minden törvényes föltétel teljesedése esetén — a magyar állampolgárság elnyerése is.

Ilyen körülmények között az egyszeres és felemelt illeték kiszabása helyesen történt s ezért a panasznak nem lehetett helyt adni. (18,510/1927. — P. sz.)

44. *Életjáradéki szerződés.* Az 1920:XXXIV. t.-c. 136. §-a az 1918:XI. törvénynek csak azokat a rendelkezéseit helyezte hatályon kívül, amelyek az ebben a törvényben szabályozott vagyonátruházási illetékre vonatkoznak. Ennek a törvénynek 105. §-a pedig csak az ingatlanoknak életjáradékért való átengedésének illetékét szabályozta, de nem szabályozta az ingó vagyonnak életjáradékért való átengedése után fizetendő illetéket is. Amiért erre nézve az 1918:XI. t.-c. 64. §-ának 3. bekezdésében foglalt szabályozást annál inkább is érvényben állónak kell tekinteni, mert a panaszolt határozattal fenntartott kiszabási iraton idézett 1920:XXIV. t.-c. 3. §-a ennek első bekezdése szerint csak az 1918:XI. t.-c. 18. és 71. §-ai helyébe, de nem az 1918:XI. t.-c. 64. §-ának 3. bekezdésében foglalt rendelkezések helyébe is léptetett új intézkedést (1303/1928. P. sz.)

45. *A megelőző 5 éven belül elért vételár jogosan vehető az árverési vételnél is az illeték alapjául.* A panaszosok által árverésen 8800 P-ért megszerzett ingatlan az árverést megelőző egy éven belül 11.700 P-ért cserélt gazdát és miután az ingatlanok árverésen történt megszerzése esetén az 1920. évi XXXIV. t.-c. 103. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanazok a szabályok állanak, amelyek az adás-vételre érvényesek, a 25. §. (2) bekezdésének 1. pontja alapján az ingatlan utolsó átruházása alkalmával elért vételár helyesen vétetett az illeték kiszabásának alapjául. (11.995/1928. P.)

Szerkesztői üzenetek.

B. . . . s. Azért, hogy a végrendeleten bélyeg nincs, lelet nem vehető fel. Az illetékdíjjegyzék 78. t. a. 1. p. szerint u. i. „a végrendeletekre járó bélyegilleték csak akkor fizetetik, ha ezek alapján vagyonátruházás történik.” Ezt a rendelkezést nem helyezte hatályon kívül az 1920:XXXIV. t.-c. 4. §-a, mely csupán a végrendeleti bélyeg mértékét szabályozza s mely csak azért vétetett fel az általános részbe, hogy ne legyen vitatható a vagyonátruházási illetéken felül járó okirati illeték követelhetésének joga. (L. lapunk 1928. évi 4. szám szerk. üzenet; v. ö. Illetékügyi Közlöny 1928. évi 4. szám.)

A bélyegszemlét tartó pénzügyigazgatósági tisztviselő ama ténye tehát, hogy a bélyegtelen végrendeleteket meglelelte, helytelen és törvénybe ütköző.

o. R. T. A kérdéses kormányintézkedés a 37028/1923. P. M. sz. *pénzügyminiszteri* rendelet, melynek szövegét kivételesen — az *gazságügyi Közlönyben* megjelent rendeletek *szó szerinti* leközlése, ugyanis nem lehet lapunk feladata — az alábbiakban közöljük:

A m. kir. pénzügyminiszternek 37028/1923. P. M. sz. rendelete a kir. közjegyző által tárgyalt hagyatékokhoz tartozó ingatlanoknak az öröklési illeték alapjául vett értékére vonatkozó adatoknak a kir. közjegyzővel közlése és az ilyen hagyatékokra vonatkozó illeték kiszabási iratokba a kir. közjegyző részéről kért betekintés megengedése tárgyában. (Ig. Közl. XXXII. évf. 3. sz.)

A kir. közjegyzők díjainak szabályozásáról szóló 24.200/1922. I. M. számú igazságügyminiszteri rendelet 24. §-ának utolsó előtti bekezdése szerint, ha a hagyatéknak a közjegyzői díj alapjául szolgáló érték az 1920:XXXIV. t.-c. 25. §-a értelmében illeték-kiszabás alkalmával magasabban állapíthatnák meg, a közjegyző pótlólag felszámíthatja azt a különbözetet, mely a felszámított

és a magasabb érték után járó díj között mutatkozik.

Abból a célból, hogy a kir. közjegyzők ezt a jogukat a pénzügyi közigazgatás szempontjából érvényesíthessék, a m. kir. igazságügyminiszter úrral egyetértve a következőket rendelem:

1. Ha a hagyatékot tárgyaló kir. közjegyző a hagyatéki kimutatásban a hagyatékhoz tartozó ingatlanok értékelését megfelelő indokolással sajátkezű aláírásával aggályosnak jelezte s az öröklési illetéket kiszabó m. kir. állampénztár — Budapest székesfőváros területén a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal — a hagyatékhoz tartozó ingatlanok értékét nagyobb összegben állapította meg, mint ez a hagyatéki tárgyalás folyamán történt, köteles nevezett hivatal a hagyatékhoz tartozó ingatlanoknak az öröklési illeték alapjául vett értékére vonatkozó adatokat az eljáró kir. közjegyzővel a fizetési meghagyások kiadásával egyidejűleg hivatalból közölni. Ez az értesítésszerű kötelezettség arra az esetre is kiterjed, ha a netáni fellebbviteli eljárás során ez az érték esetleg változást szenvedne. Abból a célból, hogy az a kötelezettség a kiszabási hivatal figyelmét el ne kerülje, már az előírásnál a V. szfk. jegyzet rovatába színes tintával fel kell jegyezni, hogy a kir. közjegyző az értékmegállapításról értesítendő.

2. A kiszabási hivataloknak szigorú kötelességévé teszem, hogy a megelőző 1. pontban említett hagyatékokhoz tartozó ingatlanoknak összegszerűleg miként történt értékelése tekintetében az eljáró kir. közjegyzőnek hozzájuk intézett illetékmentes megkereséseire a kívánt értesítést soronkívül adják meg.

3. Minthogy a kiszabási irat tartalma hivatalos titok, a betekintést a hagyatékot letárgyalt kir. közjegyző részére is az illetékes pénzügyigazgatóság — Budapest székesfőváros területén a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal — engedélyéhez kötöm, amelyben a betekintés terjedelmét is mindig meg kell állapítani. A kiszabási iratok megtekintését azonban akkor is megengedheti a pénzügyigazgatóság (központi díj- és illetékkiszabási hivatal) az eljáró kir. közjegyzőnek, ha ez a leltári érték aggályos voltát a hagyatéki kimutatáson nem jegyezte meg.

— u. Olvastuk mi is az egyik boulevard-lap cikkét, mely az egyik ügyvédet azon alkalomból, hogy közjegyzővé kineveztetvén „állást vállalt“, a dicsérő jelzők tömegével halmozta el. Erre a dicséretre az illető bizonyára érdemes.

Többeknek. A többfelől megnyilvánult kívánságnak megfelelően a közjegyzők, közjegyzőhelyettesek s jelöltek névsorát lapunkban még ez év folyamán le fogjuk közölni.

104. Mielőbbi belépésre gyakorlott és állandó helyettest keres Dr. pazonyi Elek Imre sajoszentpéteri kir. közjegyző.

105. Nyárra 6—8 hétre gyakorlott helyettest, gyakorlatot nem folytató ügyvédet vagy nyugalmazott bírót keres Dr. Dóczy Kálmán celldömölki kir. közjegyző.

106. Önálló irodavezetésre feltétlenül képes helyettest keres azonnali belépésre Dr. Füzeséry Dezső hajdunánási kir. közjegyző. Címe július 8-ig Sátoraljaujhely, Kazinczy-u. 53., azontul Hajdunánás. — Teljes önleírás és fizetési igények közlendők.

107. Gyakorlott férfi-írnokot keres augusztusi belépésre Dr. Jakab Zoltán igali kir. közjegyző.